Ը. ՏԱՐԻ 2167 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ԱՐԵԳ 4383 — 4 ԱՊՐԻԼ, 1891 — 7 ՌԱՄԱԶԱՆ 1308 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան կանխիկ վճարմամբ	150
» »	Վեցամսեայ	75
» »	Եռամսեայ	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան Փրանք	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց Թղթատարի ծախք միօրինակ		Ղրշ. 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4/16 ԱՊՐԻԼ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Կրէքով ըստ հունգարական թերթի մը թղթակցին թէ իրաց այժմու կացութիւնը ճանչցնելու համար ո՛ և է ձեռնարկ պիտի չըլլի. Եթէ գործերը շարունակեն ընթանալ որպէս ցայս վայր, կարելի է սպասել. ամենայն ինչ ինքնին կը գտնէ պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնն ու վաւերացումը։ Թէեւ Աւստրիա-Հունգարիա կարող է նախաձեռնութիւն մ'ընել այս խնդրոյ մէջ, բայց Պուլկարք արդի կացութեան հանդարտութիւնը չվրդովելու հարկին առջեւ կը խոնարհին։ Թուրքիոյ և Ռումանիոյ հետ Պուլկարիոյ յարաբերութիւնք բարեկացական են բարեբախտաբար։ Սերպիոյ հետ յարաբերութիւնք քիչ մը ձգտեալ են։ Բայց վտանգ չի գուշակուիր։

ԵՐՐԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Գերման մամլոյն խօսքին նայելով, ոչ թէ Երրեակ Նիզակակցութիւնն հնգամեայ պայմանաժամով նորոգուեր է վերստին, այլ փոխուեր է Քառեակ Նիզակակցութեան։ Քրէյցց Ցայթունկ որ լուրջ թերթ մ'է՝ հաւաստի աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Պ. Ռուտինի և Պ. Նիքոդերա յաջողեր են համոզել անգլ. կառավարութիւնը թէ բոլորովին խաղաղասէր նպատակի մը կը հետեւի Երրեակ Նիզակակցութիւնը, Պ. Քրիսփիի մեկնումէն ի վեր։ Այս հաւաստեաց համեմատ, Լորտ Սալզպըրի յանձնառու եղեր է մասնակցիլ այս քաղաքական կարգադրութեան։ Մինչեւ իսկ ստորագրուեր է։ Համաձայներ են՝ բարձրագոյն ծեղմանաւորութեան աջակցութեամբ՝ նպաստաւորելու փոխառութեան մը յաջողութիւնն, որ սահմանեալ է Իտալիոյ ելմտական վիճակը կանոնաւորելու։

Այս վերջին պարբերութիւն լուրը կասկածելի կ'ընէ. զի կը ցուցնէ թէ իտալեան ելմտական վիճակին վրայ հասարակութեան վստահութիւնը զօրացնելու և դուցէ գանձային առաջիկայ գործողութիւն մը յաջողցնելու դիտմամբ լուր կը հանուի թէ Անգլիա մասնակցեր է Երրեակ Նիզակակցութեան։

ԿՏԱԿ ԺԵՐՈՄ ՆԱՓՈԼԷՈՆԻ

Որովհետեւ զուիցերեան երկրի վրայ խմբագրեալ կտակներն եւս ենթակայ են ֆրանսական օրինաց, խնդիր է թէ Ժերոմ Նափոլէոն իշխանի կտակն օրինական վաւերականութիւն կրնա՞յ ունենալ, քանի որ կարգ մը ժառանգորդներ կը զրկէ իրենց օրինաւոր բաժնէն։ Այս հարցման ի պատասխանի սա բացատրութիւն կը տրուի թէ հանգուցեալ իշխանն իւր Վիքթոր որդին որոշապէս չէ զրկած ժառանգութենէ։ Ըսած է միայն թէ իւր անդրանիկ որդւոյն ըմբոստ ընթացքէն դժգոհ լինելով, իբրեւ պատիժ կը տնօրինէ որ իւր ժառանգութենէն մաս չունենայ. բայց եթէ նա չընդունի այս վերջին պատիժն և՝ օրինաց կրթնելով՝ իւր բաժինը պահանջէ, ճարահատեալ հայրը կը յարէ թէ իւր «ըմբոստ որդւոյն» բաժինն իրեն տրուի և խնդիրը փակուի։ Տալը կուտայ, բայց այս ձեւով միայն. ժառանգութենէ կը զրկէ, բայց այս անուղղակի եղանակաւ միայն։

Մնաց որ հօրենական այս ամեն բաղձանք անօգուտ կը մնան, քանի որ Վիքթոր իշխան՝ իւր բախտաւոր եղբօր հետ ըստ ամենայնի համաձայն՝ բանի մը չի միջամտեր։ Եւ Լուի իշխան բացորոշ կը յայտարարէ թէ «ի նպաստ ինձ կտակեալ քաղաքական և դրամական բացառիկ առաւելութիւններէն ո՛չ մին կ'ընդունիմ»։ Նաեւ կը հակառակի իւր հօր Թուղթերուն հրատարակման, զորս իբրեւ իւր անձնական ստացուածք իրեն կը սեփականէ, և իւր մօր և եղբօր վիշտ չպատճառելու համար, բնաւ պիտի չհրատարակէ եղեր։

ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Աւստրիոյ նորակազմ Երեսփ. Ժողովն անցեալ շաբթուն սկսաւ իւր նիստեր։ Առաջին նստին, նախարարապետ կոմս Թաաֆֆէ հրաւիրեց Ժողովոյն երիցագոյն անդամը նախագահական աթոռը բազմելու առժամապէս։ Այս անձն էր ապաքէն Ժողովոյն Նախորդ ատենապետը. Պ. Սմոլքա, որ ատենապետական աթոռը բազմելուն պէս, Խորհրդարանի դիւանապետը գերմաներէն կարդաց երդման բանաձեւը։ Պ. Սմոլքա լեհերէն պատասխանեց. «Կ'երդնում»։ Երդման բանաձեւն ապա կարդացուեցաւ գերմաներէն, լեհերէն, չեխերէն, ռութէներէն, իտալերէն և սլաւոներէն. զի այս եօթն լեզուներ, այս եօթն ցեղեր ներկայացեալ են Հապսպուրկեան Տէրութեան միայն մէկ կիսուն, աւստրեան բաժնին Խորհրդարանին մէջ։ Ամեն երեսփոխան իւր մայրենի լեզուաւ պատասխանեց «Կ'երդնում»։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Վիլհէլմ Կայսր, որ զՊիսմարք իշխան չէր շնորհաւորած իւր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, խնդակցական ինքնագիր նամակ մը ղրկեց Վալտերզէ կոմսին, նորա ծննդեան 59րդ տարեդարձին առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱՏՈՒՆ

Գերմանական Խորհրդարանն հետաքրքրաշարժ խնդրով մը զբաղեցաւ անցեալ շաբթուն։ Ժամանակէ մ'ի վեր, լրագրութեան և հեռագրական վարչութեան միջեւ վէճ մը կայ ստորադաս պաշտօնէից ոմանց չափազանց եռանդոտ գործունէութեան պատճառաւ, որով կը մերժեն ամբողջ հեռագրեր երբ մէկ պարբերութիւնն անգամ անհաճոյ գտնեն։ Վերջին օրերս վար դրուած էին կարգ մը հեռագրեր որք քննադատական էին աւելի կամ նուազ։ Թղթատարական և հեռագրական վարչութեան բարենորոգման ծրագիրը քննող խորհրդարանական յանձնաժողովոյն ուշադրութեան մատուցուեցաւ այս խնդիր լրագրապետաց ոմանց կողմէ, և յանձնաժողովն ի բացատրութիւն հրաւիրեց Թղթատարական և հեռագրական վարչութեան ընդհանուր տնօրէնն, որ խոստացաւ յանդիմանել իրենց իշխանութիւնը չարաչար գործածող պաշտօնեայներն, և միանգամայն յիշեցուց թէ իրօք կայ շրջաբերական մը որ ինչ ինչ պարագայից մէջ կ'արտօնէ պաշտօնեայներն՝ իրենց յանձնեալ հեռագրերը մերժել՝ անհաճոյ պարունակութեանց պատճառաւ։

ԵԹԵՐԱՄՈԼՔ ԻՌԼԱՆՏԱՑԻ

Լոնտոնի լրագիրք տարօրինակ յայտնութիւն մ'ընեն։ Նոր մոլութեան մը վրայ կը խօսին. Դժբախտ Իռլանտացիք իրենց կարողութենէն շատ վեր գտնելով ալքոհոլի յոռեգոյն տեսակն իսկ արբենալ, կ'արբենան եթերով, որ աւելի աժան է. զի, անգլիացի թղթակցի մը քննութեան նայելով, որոյ արդիւնքը կը տեսնենք Թայմզի մէջ, 100 փարայով կարելի է արբենալ այնպէս ինչպէս կարելի չէ արբենալ հինգ ղրուշի ոգելից ըմպելիքով ո՛ և է տեսակէ։

Եւ ահա, մինչ Փառնէլեանք և հակափառնէլեանք կը կռուըտին, մինչ Պ. Փառնէլ կը պատրաստուի կ'ըսեն ամուսնանալ օրիորդ Օ'Շէի հետ, ցոյց տալու համար թէ տիկին Օ'Շէի հետ իւր յարաբերութիւնք ապօրէն չէին, թշուառութիւնը դիւահար մոլութիւններ կը սովրեցնէ իռլանտացի մաս մը ժողովրդեան։ Տրեփերթաուն գաւառակին մէջ, 9,300 բնակչաց 6,200ն եթերամոլ են (éthéromane), և փոքրը ձերբակալուած են՝ եթերի գործածման իրենք զիրենք կորուսած։ Ցրդեօք չձերբակալուած ո՜րչափ կան նոյն գաւառին մէջ իսկ։ Քուքսթաուն գաւառակին մէջ, 13,000 բնակչաց 7,500ն եթերամոլ են։ Ի Մակերա, 12,000 բնակչաց՝ 6,200ն. ի Մակերաֆէլդ 14,000 բնակչաց 7,500ն։ Ի մի բան, ժողովրդեան կէսն։

Եթերով արբենալ ալքոհոլով արբենալու չի նմանիր։ Աժանութենէն կ'երեւի թէ Իռլանտացւոց խմած եթերն յոռեգոյն տեսակն է, որ ի սկզբան ստամոքսի և աղեաց ցաւեր և խիթեր կը պատճառէ, և ի վերջոյ կը խենթեցնէ մարդն։ Եթերամոլք իրենց կեանքն յիմարանոցի մէջ կը վերջացնեն սովորաբար։ Բայց մարդ ինքզինք եթերի տալու համար կեանքէն հրաժարած պէտք է լինի արդէն։ Օրը վեց անգամ կարելի է եղեր եթերով գինովնալ։ Այն դժբախտներուն մէջ կան որք իրենց աւուրչէքին կէսը դրամ կը պահանջեն կէսն եթեր։

Կառավարութիւնը կ'երեւի թէ օրինօք բան մը չի կրնար ընել։ Շատ շատ փողոցը գտած արբեալները կը բանտարկէ ոստիկանական զգուշութեամբ։ Ուստի, մասնաւոր օրէնք կը պահանջուի եթերամոլութեան դէմ, այն երկիւղիւ մանաւանդ զի այս մոլութիւն կրնայ ճարակիլ նաեւ Անգլիոյ և Սկովտիոյ մէջ։ Առ այժմ խորհուրդ կը տրուի Իռլանտացւոց քարիւղ թափել եթերին մէջ, փսխում յառաջ բերելու համար։

ՎԵՀ. ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Վեհ. Վիքթորիա Թագուհւոյն ի Կրաս, Ֆրանսա, հաճելի բնակութիւնը վրդովեցաւ անցեալ շաբթուն մէջ օր մը միայն, երբ 14 տարիէ հետէ իւր ծառայութեան մէջ գտնուող 38 ամեայ սպասուհին Էլիզապէթ Ռէյնոլտս մեռաւ։ Շաբաթ մը առաջ ասեղով մատն սկրդած էր, որուն հետեւանքն եղաւ արեան թունաւորում, և փտախտին առաջքն առնլու համար բժիշկները թեւը կտրեցին։ Բայց խեղճ սպասուհին չապրեցաւ։ Վեհ. Թագուհւոյն հրամանաւ՝ իւր անձնական բժիշկներ դարմանեցին զնա, տեղւոյն Փրանսացի բժիշկներէն զատ։ Թագուհին, որ հաւատարմապէս իրեն ծառայող սպասաւորներն և սպասուհիները շատ կը սիրէ և մօր պէս կը խնամէ, խեղճ սպասուհւոյն կարճատեւ հիւանդութեան միջոցին մեծ հոգածութիւն ցուցնելէ զատ, դառնապէս զգածուեցաւ անոր մահուամբ, և իւր Պէատրիս դստեր և պատուոյ տիկնայց հետ գերեզմանատուն երթալով, իւր ձեռամբ որոշեց գերեզմանին տեղն։ Աւելորդ է ըսել թէ յուղարկաւորութեան հանդէսը չքեղ եղաւ՝ Թագուհւոյն ծախիւք։ — Վեհափառուհւոյ մը այս գովելի օրինակ հաստատութիւն է սա ճշմարտութեան թէ մեր սպասաւորք ու սպասուհիք եւս մեզ նման արարածներ են, հոգի և սիրտ կը կրեն, և անոնց հետ մարդկօրէն վարուիլ բարեկիրթ տանտէրի մը և տանտիկնոջ մը պարտականութիւն է։

«ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԳՈՂԵՐՈՒ»

[illegible] ցան երեք անձեր, որոց երկուքը Փրանսացի, որք ընկերակցութիւն մը հաստատեր էին «Գողերու դրամատուն» անուամբ, որոյ բանն ու գործն էր՝ պարգեւի մը փոխարէն՝ գտնել, երբեմն հանել և տէրերուն յանձնել գողցուած արժեթղթերն։

Այս ընկերակցութիւն առաջարկած էր գտնել 1885ին Պէրինկեան Եղբարց դրամատունէն գողցուած արժեթղթոց ստուար ծրար մը։ Պէրինկեան Եղբարք իրենցմէ ստակ կորզելու միջոց մը համարելով հանդերձ այս առաջարկ, հաւանիլ ձեւացուցին, և յանձն առին որոշեալ տեղ մը երթալով կանխիկ դրամ տալ՝ յիշեալ արժեթուղթերը ձեռք ձգելու համար։ Միանգամայն ոստիկանութեան իմաց տուին, որ բռնեց խարեբայներն։ Երեք հիմնադիրք այս տարօրինակ ընկերակցութեան յանցաւոր գտնուեցան և դատապարտեցան, Կասթօն Ռուպէռ եօթնամեայ և Ռաթիէ և Պրաուն հնգամեայ պատժական աշխատութեան։

ՆԻՒ ՕՐԼԷԱՆՍԻ ԽՆԴՐՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

Այս միջոցիս Ամերիկայի և Իտալիոյ մէջ Լինչի օրէնքին վրայ միայն կը խօսուի։ Ո՞վ էր Լինչ որ իւր անունը տուած է այս տարօրինակ օրէնքին։

Ճօն Լինչ, իռլանտացի գաղթական հաստատեալ ի Հիւսիսային Քարոլինա Միացեալ Նահանգաց, անցեալ դարուն նոյն Նահանգին մէջ դատաւորական պաշտօն կը վարէր։ Հասարակ դատարանք չէին բաւեր եղեռնագործաց և փախստական գերեաց չարագործութիւնները զսպելու։ Իւր քաղաքացիք բացարձակ իշխանութիւն յանձնեցին առ Ճօն Լինչ, թէ՛ եղեռնական և թէ քաղաքային դատերու մէջ այնպիսի կտրուկ ընթացք բռնելու համար որ վերջ տրուէր այս անհանդուրժելի կացութեան։

Թէ՛ օրէնսդիր և թէ դատաւոր լինելով այս կերպիւ, Լինչ ահռելի կերպիւ ի գործ դրաւ իւր գերիշխան զօրութիւն. իւր առջեւ հանուած չարագործը նոյն հետայն կը դատէր, կը դատապարտէր և կախաղան հանել կուտար, առանց դատական երկար ձեւակերպութեանց, որով շատ չանցած երկիրը մաքրուեցաւ կարգ մը չարագործներէ որոց ոճիրք հանրածանօթ էին։

Իւր անուամբ յորջորջեցաւ ամերիկեան սովորոյթն, որով ամբոխը կը բռնէ չարագործն որոյ չարութեանց ականատես եղած է, կը դատէ կը դատապարտէ անդարձ կերպիւ, և իւր ձեռամբ կը պատժէ զայն իսկոյն։ Թէեւ Լինչի օրէնքն հակառակ է օրինաւորապէս հաստատեալ դրութեան, բայց այս տեսակ տարօրինակ դատապարտութեանց թոյլ կուտան ամերիկեան բարքերը։ Ստոյգ է սակայն թէ ամբոխն ալ այս ծայրայեղութեան կը դիմէ երբ իւր աչաց առջեւ տեղի ունեցած է ոճիրն, և մանաւանդ կանանց եւ աղջկանց բռնաբարութեան, հրձիգութեան եւ մարդասպանութեան ոճիրներու մէջ աններող է Լինչական ամբոխն։

Ահասիկ գործողութեան եղանակը. [illegible] պարակ մը կը տարուի, ուր հաւաքեալ ամբոխը կը խորհրդակցի։ Սովորաբար օրինական դատաւորք կը միջամտեն այս պահուս, և յանուն օրինաց կը պահանջեն որ չարագործն իրենց յանձնուի։ Այս խնդիրը պէ՞տք է ընդունիլ թէ ոչ, կ'որոշուի ձեռամբարձ քուէարկութեամբ, նախագահին հրաւիրմամբ։ Եթէ քուէն մերժողական պատասխան տայ, դատաստանն անմիջապէս կը սկսի, մինչ դատաւորք՝ յետ բողոքելու՝ կը հեռանան։ Ամբաստանող և արդարացնող վկայք կը լսուին, նաեւ ամբաստանելոյն պաշտպանն, եթէ ամբոխին մէջէն ոք այն դերն ստանձնէ։ Վճիռն արձակուելուն պէս, եթէ դատապարտութիւն է, նոյն հետայն կախաղան մը կը կանգնուի, և դատապարտեալը կը պատուհասի առանց ուրիշ ձեւակերպութեան։

Ամերիկեան բարք և գաղափարք թէեւ կը ներեն այս կերպ գործողութեանց իբրեւ ծայրայեղ չարիքի ծայրայեղ դարման, բայց յայտնի է թէ քաղաքակրթութեամբ կազմակերպեալ երկրի մը համար անընդունելի են բացարձակապէս։ Միացեալ Նահանգաց մէջ Սահմանադրութիւնն ամեն ապահովութիւն ընծայած է արդարութեան գործադրման համար, ուստի տարակոյս չկայ թէ շատ չանցած Ամերիկայի մէջ Լինչի օրէնքը պատմական յիշատակ մ'եւեթ պիտի մնայ։ Եթէ ի Նիւ Օրլէանս ժողովուրդն այս ծայրայեղութեան դիմեց, պատճառն այն էր որ իտալացի չարագործք այնքան ահ և սարսափ կ'ազդէին որ դատաւորք իրենցմէ պահանջեալ անկողմնակալութեամբ վճիռ տալու և չարագործները դատապարտելու ազատութիւն չունէին այլեւս։

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՐՆԸՄԻ

Պարնըմի կեանքը պատմելով համառօտիւ, երէկ յիշեցուցինք թէ մեծ ընդունելութիւն կը գտնէին իւր բանախօսութիւնք ընկերային խնդիրներու վրայ, մանաւանդ հարստանալու միջոցներուն վրայ։

Այս մասին իւր վարդապետութիւններն հետեւեալ տասն պատուէրներու մէջ ամփոփած էր.

Ա. Ընտրեցէք այն տեսակ գործ կամ արհեստ որ ամենէն աւելի կը պատշաճի ձեր բնական հակամիտութեանց։

Բ. Ձեր խօսքը նուիրական թող լինի միշտ. (խօսքերնիդ մի՛ դրժէք երբեք)։

Գ. Ինչ որ ալ ընէք, ձեր բոլոր զօրութեամբ ըրէք։

Դ. Մի՛ գինովնաք երբեք։

Ե. Յուսացէք, բայց դուք զձեզ մի՛ խաբէք. չափէն աւելի լաւատես մի լինիք։

Զ. Ձեր գործերն ու ճիգերը մի՛ ցրուէք։

Է. Լաւ պաշտօնեայներ գործածեցէք։

Ը. Հռչակ հանեցէք, ծանուցումներ ընել տուէք, ձեր վրայ գրել ու խօսիլ տուէք։

Թ. Խնայասէր եղէք։

Ժ. Ձե՛ր վրայ միայն վստահեցէք։

Այս տասն պատուէրներու ի բացատրութիւն ի Լոնտոն Սէնդ-Ճէյմսի սրահին մէջ արտասանած տասն ատենաբանութիւնք այնքան մեծ ընդունելութիւն գտան և ներկայք այնքան բազմաթիւ էին որ քիչ մնաց շէնքը պիտի փլէր։

1855ին հրատարակած իւր յուշագրութիւնք, որք Փրանսերէնի թարգմանուեցան, շահեկան ոճով կ'ուսուցանէին մեծ հարստութիւն շահելու միջոցներն, և իրենց հարստութիւնը կորուսանողներուն ալ խրատներ կուտայ նոր ջանքեր ընելով նոր հարստութիւն դիզելու, միշտ օգուտ քաղելով մարդկային պարզմտութենէն, դիւրահաւանութենէն, ըսենք բուն բառն՝ մարդկային ապուշութենէն, որ անհուն անսահման է, ըստ անխախտ համոզման Պարնըմի։ Միթէ իւր բովանդակ կեանք այս ճշմարտութեան գործնական ապացոյցը չէ՞ր։

—) 202 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ

—Թող ըլլա՛յ շուտ, թող ըլլա՛յ. գոչեցին ամենքը միաբերան։

—Պարոններ, ըսաւ ծանրութեամբ դերակոմսն, ատենին պիտի գայ։

—Կը բաւէ որ ապահով ենք թէ պիտի վայելենք զայն, ըսաւ Տըլուվիէ։

—Պարոններ, գրաւ կը դնեմ որ կիներ են զորս դերակոմսը բերել տուած է հոս չամբանեային ատենն երեւան հանելու համար։

—Պաքսիմատին տեղ, ըսաւ մէկն հեգնելով։

—Պարոններ, ըսաւ գիրուկը, մտքերնիդ չէք բերեր մեր տը Սանդաքին իշխանութիւնն. եթէ, զայն ցուցնելու համար կաղնիներու բունէն սպիտակ ու նրբահասակ դրիադներ չհանեց, պատճառն այն է որ վերակոչած է, կէս գիշերին երեւելու համար, ստուերներն այն գեղեցիկ կանանց որք երբեմն կուգային իրենց գօտին քակել Իրիս դիցուհւոյն և սիրոյ չաստուածոյն նուիրուած այս վայրին մէջ։

—Պռո՛ռ, ըրաւ Պիպօլ, կը խնդրեմ տը Սանդաքէն որ դագաղներուն մէջ ոսկորները չսլրպտէ ստուերներ փնտռելու համար. ստուերները ես չեմ սիրեր. կը նախընտրեմ իրականութիւնը, շօշափելի, ըմպելի բան մը, որ չհոգիանար։

—Պիպօլ իր նախընտրութիւնները չի ծածկեր, հաստատուն բաներ կ'ուզէ։

Սկսան խնդալ։

Դերակոմսը ժամացոյցը նայեցաւ։

—Ժամը եօթն է, ըսաւ, սեղան նստինք։

Այս խօսքն հուրրաներով ընդունուեցաւ։

Ամեն մարդ իր տեղը նստաւ և ժամանակներն սկսան ուտել։ Թուլամորթները լափուեցան, և մէկ հարուածով շամպէնի վեց շիշը լմնցաւ։

Քօքաս բերաւ կերակուրի առաջին պնակն. իր ազնիւ տիրոջ և իր համակրելի կոչնականաց ծառայելու համար, ճերմակ շապիկն և տօնի մեծ օրերու հագուստն հագած էր։

—Գինի տուէք, ըսաւ դերակոմսը։

Եւ ամենքն սկսան պոռալ.

—Գինի՛, գինի՛, գինի՛։

—Սեղանը շիշերով լեցուցէք, ըսաւ հիւրընկալը։

—Այս գիշեր մառանը կը պարպենք, ըսաւ Պիպօլ։

Գլուխները կը սկսէին տաքնալ և կարելի էր ենթադրել որ ճաշը շուայտութեամբ պիտի վերջանար։

Երկու ժամու չափ շիշերը պարպեցին, ամեն մարդ ուզածին պէս գաւաթը լեցնելով և, առանց նշմարելու, պօռտօն պուռկօններին խառնելով։

Սակայն դերակոմսին մտահոգ ճակատը զուարթ չէր. եթէ կոչնականները բան մը դիտելու կարող ըլլային, պիտի դիտէին որ իր նայուածքին մէջ անձկութիւն կար։ Յուզուած, տենդոտ, տեղը հանդարտ չէր կրնար մնալ։ Կարծես փուշի վրայ նստած էր. պատուհան մը բացած էր, ամեն վայրկեան կ'ելնէր կը նայէր անկից, ականջ կը դնէր, և իր աչքը մութը ճեղքելով, ծառերուն մէջէն բան մը կը փնտռէր։

Բարեկամները, միշտ խմելով, կը խընդային, կ'երգէին, կը պոռային, կ'ոռնային ու կը խօսէին միանգամայն։

Կեղծ ու ճաթած ձայնով մը, որ բոլոր մօտակայ արձագանգները կարող էր սարսռեցնել, Տըլուվիէ կ'երգէր.

Ըմպելի՛.
Ո՞վ կ'ուզէ մեզ հաւատացնել
Թէ յանցանք մըն է խըմել.
Ըմպելի՛, ըմպելի՛։
Ըմպելի՛ պէտք է մեզի.
Հոս եկած ենք տակառին
Խըմել ամբողջ լաւ գինին։

Չէին նշմարեր կոմսին մտազբաղութիւնը։ Կը խմէին, գինովութեան շոգիներով բոլորովին իրենց միտքը մթնցնելով։

Ութերորդ կամ տասներորդ անգամին ըլլալով դերակոմսն ելաւ, պատուհանին մօտեցաւ և դուրս նայեցաւ։ Յանկարծ սարսռաց և աւելի վարդնեցաւ։ Հակառակ իր եռեւեկած աղմուկին, լսեց ցանկապատին շատ մօտ ոտնաձայն մը, անտառին ճամբուն վրայ։ Երկու վայրկեան անցաւ։ Ոտնաձայնը մօտեցած էր։ Այն ատեն գիշերին կէս մթութեան մէջ դերակոմսը տեսաւ երկու մարդու ստուերներ որ ծառերուն ետեւ կը սողոսկէին. գրեթէ իսկոյն լսեց ցանկապատին դրան բացուիլը։ Այս անգամ ալ չէր կրնար տարակուսիլ։ Աչքերը շողացին։

—Անո՛նք են, մրմնջեց, յաջողե՛ր են։

Ալ նայիլ պէտք չէր. գոցեց պատուհանը։

—Հիմայ միւսն, ըսաւ ինքնիրեն։

Եւ մինչդեռ ահռելի ժպիտ մը կը կծկէր իր շրթները, նայուածքը մթին պայծառութեամբ մը լուսաւորուեցաւ։

Առանց բան մը ըսելու իր ընկերներուն որք այս միջոցին զինքը շատ չէին փնտռեր, դուրս ելաւ սրահէն, երկրորդ սենեակէ մը անցաւ, յետոյ նրբանցքէ մը, դուռ մը բացաւ և սենեակ մը մտաւ որուն պատուհանը, փակուած փեղկերով, բնակարանին ետեւի կողմին վրայ կը նայէր։

Հոն, կանթեղով մը լուսաւորուած այդ սենեկին մէջ է որ Բօքաս ժամ մը առաջ տարած էր կոմսուհին, Տիկնանց աշտարակէն զայն հանելէ վերջը։ Նստած կամ մանաւանդ ինկած էր աթոռի մը վրայ և անկից ի վեր չէր շարժեր։ Խեղճը կատարեալ նուաղման վիճակի մը մէջ էր։

Դերակոմսը մօտեցաւ անոր, բայց նա նորէն շարժում մը չըրաւ։

—Տիկին կոմսուհի, ըսաւ, ես եմ։

Այս անգամ, ընդոստ արթնցաւ, գլուխը վեր առաւ, և իր չոր, կրակի պէս վառ աչքերն անոր վրայ յառեցան։

—Իրաւ է, ըսաւ, քանի որ Դիանէն հանեցին և հոս բերին զիս, յուսալու էի որ այս գիշեր պիտի տեսնէի զձեզ։

—Գիտէ՞ք գալուս պատճառը։

Գլուխը ցնցեց կոմսուհին։

—Այս սեղանին վրայ նայեցէք,

—Է՛։

—Կը տեսնէք որ գրելու համար պէտք եղածը կայ հոս։

Կոմսուհին երեսն անդին դարձուց, ուսերը բարձրացնելով,

—Էյէն, ըսաւ դերակոմսն, ակռաները սեղմած, որոշումնիդ տալու համար վայրկեան մը միայն ունիք։

—Որոշումս տուած եմ ես։

—Էյէն, ի յիշատակ անցելոյն, այն երջանիկ ժամանակաց յորս կը սիրէինք զիրար, զիս ծայրայեղութեան մի՛ տանիք։

—Անցելոյն յիշատակն է որ կը պահպանէ զիս և կը պաշտպանէ ձեզ դէմ։

—Անցեալ օրուան խօսքերս չէք մոռցած, պատասխանեց խուլ ձայնով. ըսի թէ ինչ պիտի ընեմ եթէ յամառիք. պիտի ընե՛մ, կ'երդնո՛ւմ։ Այո, իմ անարգուած սէրս անհաշտ ոխի պիտի փոխուի։ Ալ անողորմ պիտի ըլլամ. ոչինչ պիտի կասեցնէ զիս, ոչ վախ, ոչ ճիչ, ոչ արցունք։ Ձեր արհամարհանքին վրէժը լուծելու համար ոճիր իսկ պիտի գործեմ։

Կոմսուհին չպատասխանեց. Բայց ձեռքերը միացուց և իր տրտմաթախիծ դէմքը երկինք դարձուց։

—Կը կրկնեմ, շարունակեց, վայրկեան մը ունիք. եթէ դուրս ելնեմ, ալ ամեն բան կը լմննայ։

—Պիտի չդպչիք աղջկանս, ըսաւ հաստատ շեշտով մը։

—Ա՛հ, այդպէ՞ս կը կարծէք։

—Պիտի չդպչիք, ոչ որովհետեւ կը վախնաք ոճիրէն, այլ որովհետեւ առանց շահ մը ունենալու ոճրագործ ըլլալ չէք ուզեր։ Ոչ, աղջիկս վախնալու բան չունի. ես վախնալու եմ ձեր կատաղութենէն։ Է՛հ, ուզածնիդ կրնաք ընել ինձ, ձեռքերնիդ բան պիտի չանցնի. Լաւէլի կոմսուհին ձեր մեքենայութեանց գործիքը պիտի չըլլայ։

—Այսպէս, կը կարծէք որ օդային սպառնալիքներով վախցնե՞լ կ'ուզեմ զձեզ։

—Այո։

Իր ահռելի ժպիտն երեւցաւ շրթանցը վրայ։

—Կը խաբուի՛ք։ Իմացուցի թէ քանի մը խառնակեացներ պիտի հրաւիրէի հոս. չորսն եկան։ Այս միջոցին, դեռ սեղանի վրայ, կէս գինով, կը խնդան, կ'երգեն, կը խմեն և դժոխային ժխոր մը կը յարուցանեն, սպասելով որ իրենց խոստացած անակնկալս յայտնեմ։ Գիտէք ինչ ըսել կ'ուզեմ։

«Թերեւս կը մտածէք թէ կը խաբեմ զձեզ, թէ հրաւիրեալք չեն եկած, որովհետեւ ոչ երգ կը լսէք, ոչ քրքիջ. Հիմայ անոնք ալ պիտի իմանաք։

Մօտեցաւ պատին, փղոսկրէ կոճակի մը վրայ դրաւ մատը, բաւական ուժով կոխեց, և իսկոյն խառնակ ձայներու ժխոր մը, գաւաթներու աղմուկի մը հետ, որոնց մէջէն մեծաքրքիջ ծիծաղ մը կ'որոշուէր, կոմսուհւոյն ականջն հասաւ։

(Շարունակելի)

ՈՏՆԱՑՈՒՊԵՐՈՎ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ օր գրեցինք թէ Փրանսացի Սիլվէն Տօրնօն, որ ոտնացուպերով Փրանսայէ Ռուսիա կ'ուղեւորի, հացագործ մ'է սնանկացեալ, որ առեւտրական հրապարակին վրայ կորուսած վարկն ու համբաւն ոտնացուպերով գտնել կը յուսայ։

Արդ, կ'երեւի թէ այս մարդ իւր խաթութին յաճախորդները միայն խաբելով չէ շատացած։ Լրագրաց ընթերցողներն ևս խաբել կ'ուզէ։ Ռէնեան նահանգին մէջ Մալվէտիի լրագիրք մանրամասն տեղեկութիւններ կը հրատարակեն, որոցմէ կ'երեւի թէ Սիլվէն Տօրնօն ճամբան չտեսնուելու տեղեր՝ կը թողու իւր ոտնացուպեր և շոգեկառք կը նստի, գերմանական շոգեկառք, ինք որ ուխտած էր ոտնացուպերով ճամբորդել՝ որպէս զի Գերմանիոյ հողին անգամ չդպչէր, և շոգեկառքէն վար կ'իջնէ քաղաքաց մօտերն, որպէս զի քաղաքացիք տեսնեն և վկայեն թէ նախկին հացագործն ոտնացուպերով կը ճամբորդէ։

Ուրեմն, ո՛չ իսկ ոտնացուպերը կարող են խարդախ սնանկացեալ մը յուղղութիւն բերելու։

ԱԶԳԱՅԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ազն. Սահակ էֆէնտի Ղազարոսեանի և զբաղեցաւ գաւառական ու յարաբերական խնդիրներով։

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ատենապետութեամբ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեթեանի։

Խորհուրդը նկատողութեան առաւ Գամուլլիի եկեղեցւոյն վերաշինութեան ճարտարապետական յատակագծին ինչպէս նաեւ շինութեան տեղեկագիրն, որք իւր յանձնարարութեամբ պատրաստուած էին, և յանձնախումբ մը կազմեց որպէս զի ուսումնասիրէ շինութեան պայմանները, հայթայթէ ծախքերն և անմիջապէս ձեռնարկէ շինութեան։ Խորհուրդն որոշեց նաեւ իւր յառաջիկայ նստին հրաւիրել յիշեալ յանձնախումբը։

Միացեալ Ընկերութեանց հաշուոց մանրամասն քննութիւնը կատարուած ըլլալով, որոշեց արդիւնքը տեղեկագրել Ազգ. Վարչութեան։

Խորհուրդն՝ Պէյքօզի եկեղեցւոյն մէջ կատարուած գողութեան դէպքին համար տեղւոյն Թաղական խորհրդոյ ատենապետին բացատրութիւնները լսելէ յետոյ, որոշեց պաշտօնական ծանուցմամբ ազդարարել բոլոր ազգային և միանգամայն, մասնաւոր շրջաբերականաւ մը՝ ուղղեալ առ Թաղական խորհուրդս՝ յիշեցնել այս վերջնոյ, 1890 սեպտեմբեր 15 թուական պաշտօնագիրն, որով խստիւ յանձնարարուած էր Թաղական խորհրդոց ամեն հոգ ու խնամք տանիլ իրենց մատակարարութեան յանձնեալ եկեղեցիներու գոյից անկորուստ պահպանման համար, քննելով միանգամայն որ [illegible]

[illegible]

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԱՆՈՒՑՈՒՄ

[illegible]

3 Ապրիլ 1891

[illegible]

ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ
ԱԶԳ. ՀԱՅ. ԸՆԿ. ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ
5|17 Մարտ 1891

ՄՈՒՏՔ

	ոսկի 100 էն
Գանձուած սատկ տոմսակներէ	462 60
Վիճակահնութենէ գոյացած հասոյթ	14 —
Ապառիկք գանձելի	65 —
	541 60

ԵԼՔ

Թատրոնի վարձք, նուագարանն ևն	59 —
Տպագր. թուղթ, գարնէ, պաշտօնեայք և զանազան ծախք	40 23
Թատրոնին զարդարանք, լուսաւորութիւն, ծաղիկ, ապհովգր.	27 —
	126 23
Զուտ հասոյթ	415 37
	541 60

Ի դիմաց Կարգադիր Մասնախմբի

Գանձապետ — ՎԱՀԱՆ ԷՍԱԵԱՆ

Քարտուղար — ՆՇԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՆԵՐՔԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սկիւտարի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի գիւանին առաջին քարտուղար և միանգամայն ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Իհսան պէյ, նախկին շրջանաւարտ Իրաւագիտական վարժարանին և քարտուղար Բերայի նախնական դատարանին։

Հոտէյտայի էպուարիչ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սալիհ էֆէնտի, փոխ-գայմագամ Պէյթիւլֆագիհի։

— —

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Գաստամունիի նահանգին Իտարէի ժողովոյ անդամ Շէմսիզատէ Մէհմէտ պէյի, ի վարձատրութիւն իւր բարւոք ծառայութեանց։

— —

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ արքունի Նաւարանին շինութեանց յանձնաժողովոյ Նախագահ Հիւսնի փաշայի, ի վարձատրութիւն իւր եռանդուն պաշտօնավարութեան։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Փարիզու բժշկական համալսարանին երեց անդամ Տօքթ. Պրովարտէլի, որ կայս. կառավարութեան բարեկամ է և մասնաւոր ջանք մը կը ցուցնէ Փարիզ ղրկուած ուսանողներու դասաւանդութեան գործին մէջ։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Փրանսայի ակադեմիոյ անդամ Պ. Պօշառի, որ Տօքթ. Պրովարտէլի նման անձնաւորութիւն մ'է, ինչպէս նաեւ երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սէն Լուի հիւանդանոցին բժիշկ Տօքթ. Հալլօբոյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Համբոյին Պարտուց վարչական ժողովոյ քարտուղար ու դիւանապետ Պ. Հէնրի Լորիչի և չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ հայուեքննիչ դիւանին տնօրէնի [illegible]

[illegible]

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

[illegible]

[illegible]

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ

[illegible] լէք ամէն տեսակ ձեռնաշնորհներու։ Այդ տիպար պայմանագիրն ու յանձնառագիրը, Հանրօգուտ շինութեանց ժողովոյ մէկ անդամակագրովը մատուցուած է Բ. Դրան։ Այդ գրութիւնք Պետական Խորհրդոյ կողմէ ևս քննուելէ յետոյ Վեհ. Սուլթանին սփռելի մատուցումն վաւերացուելու համար։

— —

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Առողջապահական բարձրագոյն Խորհուրդն, իւր ապրիլ 2/14ի նստին մէջ քննեց այն բժշկական այցելութիւնն որուն կ'ենթարկուէին Սուրիայէն եկող նաւերն, և իր ստացած ապահովիչ տեղեկութեանց վրայ, Մասուայի ծովեզրն ի գործ դրուող քարանթինան ևս վերցուց։

Ընդհանուր Քննիչ
ՏՐ. ՔՕԶՕՆԻ

Կ. Պոլիս 3/5 ապրիլ 1891

— —

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
(Թուրքերէն Վէգայիէն քաղուած)

Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է՝ Թուրքիոյ և Պարսկաստանի միջեւ վերանորոգելի թէնպէքիի տրոց սակագնոյ ծրագիրն, որուն պատճէնն ի մօտոյ պիտի հրատարակուի։

—Կարինէն, Սեբաստիայէն, Էնկիւրիէն, Տրապիզոնէն, Տիարպէքիրէն և Քարբերդէն ապրիլ 1 և 2 թուականներով եկած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ այդ նահանգաց մէջ ևս, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

—Պետական Խորհրդոյ և Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Մաքսային վերատեսչութիւնն արտօնուած է ամսական երեք հազար ղրուշի ծախքով ի նորոյ քարտուղարներ յատկացնել նոյն վարչութեան հաշուական գործողութիւնները կրկնատումարի դրութեամբ կանոնաւորելու ու բարեկարգելու համար։

—Պուրսական կառավարութիւնն Աւխ... և Աղէքս... պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Մուսուլի Կիւլանպէր գաւառակին գայմագամ և Ճաֆ Աշիրէթի ցեղապետ Օսման պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

—Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնը պայմանագրութիւն մը պիտի կնքէ Գոլոնիայի վառօդարանին հետ, երկուտեսակ վառօդներու գնման համար։

—Առողջապահական ժողովոյ այն ծրագիրն, որ անցեալ տարի հնտախտ ծագած տեղերու մէջ ձեռք առնուելիք նախազգուշական միջոցները կը պարունակէ, գործադրութեան պիտի դրուի Պետական Խորհրդոյ և Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։

—Զմիւռնիոյ տեղական կառավարութիւնը ձերբակալած է ոստիկանզինուորութենէ արտաքսեալ և մարդասպանութեան համար մէկ քանի անգամ բանտարկեալ Ալի Օնպաշը անուն անձն և երկու ընկերներն, իբրև հեղինակ այն ոճրագործութեան որ կատարուած էր Պրունապատի մօտ լերան մը վրայ։

—Դրրդքիլիսէի պուլկարաց եկեղեցիէն մարտ 22ին հրդեհ ծագելով ամբողջ շէնքն այրեր է։ Հաւանական կը թուի թէ հրդեհը յառաջ եկած ըլլայ կա՛մ կանթեղէ մը և կա՛մ եկեղեցւոյն մէջ գտնուած լուցկիի տուփերէն։

—Տրապիզոնի կուսակալութեան կողմէ ապրիլ 1 թուականաւ Ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Ճանիկի կառավարչին տեղեկագրութեան համաձայն, Զարչամպացի Մանուկօղլու Կարապետ, Մինասօղլու Մինաս և եղբայրը՝ Յովհաննէս ու Պօղոս անուն աւազակները ձերբակալելու համար ղրկուած զինուորք այդ աւազակաց հանդիպելով, առաջարկեր են այս վերջնոց զէնքնկէց ըլլալ, սակայն աւազակք չհամակերպելով սկսեր են զինուորաց վրայ զէնք պարպել։ Զինուորք ևս փոխադարձաբար զէնք պարպելով, աւազակներէ Մինասօղլու Պօղոս սպաններ է։ Զինուորք այժմ սորա ընկերները կը հալածեն։

ԱՍՓԱԼՏԻ ՀԱՆՔ

Քանի մը տարիներէ հետէ Օսմ. կայս. Պանքան ձեռնաշնորհ ստացած էր Ալպանիոյ Սէլէնիձա կոչուած տեղը գտնուած ասփալտի հանք մը շահագործելու։ Այդ հանք, որ մինչեւ ցարդ անկատար կերպով կը շահագործուէր, անանուն ընկերութեան մը թողուած է որ պիտի շահագործէ զայն՝ 100,000 ոսկւոյ դրամագլխով, որ կազմուած է հազար քսան ոսկինոց բաժնեթղթերէ, որոցմէ 1600 հատ կ'առնու Պանքան, ի փոխարէն իւր հանքին փոխանցման։ Նորակազմ ընկերութիւնը ձեռնհաս անձանց տնօրէնութեան ներքեւ կը գտնուի։

— —

ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌՔ

Սէրվէթ կը ծանուցանէ թէ Գալաթիոյ կամուրջին վրայ ինչպէս նաեւ անոր կից փայտեայ նաւամատոյցներուն վրայ լրագրաց վաճառումն արգիլուեր է լրագրավաճառաց։ Այս կարգադրութիւն մեծ վնաս կը պատճառէ այդ շրջօն արհեստաւորաց և կրնայ վնասաբեր ըլլալ նաեւ տեղական մամլոյն։ Զարմանալին այն է որ, երբ լրագրավաճառաց կ'արգիլուի իրենց անվնաս արհեստն ի գործ դնել կամուրջին վրայ, միւս կողմէ մուրացկանք—ճշմարիտ և կեղծ մուրացկանք միանգամայն — ազատօրէն խռնուած կը մնան անտեղ և կը նեղեն անցորդները։

Սէրվէթի և այս առաւօտեան թուրք լրագրաց կը ձայնակցինք, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնն հրաւիրելով այս կէտին վրայ և խնդրելով որ լրագրավաճառաց նկատմամբ արուած վերոյիշեալ որոշումն ետ առնուի։

— —

ՀԵՌԱՁԱՅՆ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Վերջին օրերս, Այտընի երկաթուղւոյ հեռագրական ճիւղին տնօրէն Պ. Վարէն հեռաձայնի փորձ մը կատարեց այդ գծին վրայ։ Զմիւռնիա եւ Տինէիր կրցան պարզ հեռագրական թելերու միջոցաւ հեռաձայնով հաղորդակցութեան մտնել, երկու հորիւր երեսունը չորս անգլիական մղոնի կամ երեք հարիւր եօթանասուն եօթ քիլոմէթրի վրայ։ Ձայները, թէեւ մի քիչ տկար, կատարելապէս որոշ էին, և, երկու կողման միջեւ փոխանակուած խօսակցութենէն ետք, երաժշտական հատուած մը, զոր կիթարի վայ նուագեցին ի Տինէիր, Զմիւռնիոյ հեռագրական գրասենեկին մէջ լսուեցաւ և գնահատուեցաւ։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂՒՈՅ ԱՐԿԱԾ

Նախընթաց օր Սապանճաէն Հայտար Փաշա եկող երկաթուղւոյ կառախումբը փոքր արկած մը ունեցաւ։ Սապանճաէն քառորդ ժամու մը չափ հեռանալէ յետոյ վայրաշարժը անգաբարձ սայլերու վրայ ինկաւ, որովհետեւ գծին մէկ ճիւղն որ դէպ ի ծովեզր երկնցած է, բացուած էր և հսկող պաշտօնեայն ալ հոն չէր։ Վայրաշարժը այդ ընդհարումէն բաւական վնասուեցաւ և արմուկ բեռցած երեք վակօններ խորտակեցան։ Մարդու կորուստ պատահած չէ, միայն երեք ուղեւորներու դէմքերը սկրթուած են։ Մեքենավարը թէեւ հարիւր մեդր հեռաւորութեամբ նշմարած էր գծին բացուած ըլլալն և շոգին դադրեցուցած, սակայն այդ տեղ զառիվայր ըլլալով չէր կրցած կառախումբին ընթացքը կասեցնել։ Երկու հարիւրի չափ ուղեւորք վեց ժամու չափ հոն սպասեր են, որպէսզի Հայտար Փաշայէն վայրաշարժ մը գայ և գիշերուան ժամ 6ին Հայտար Փաշա հասեր են։

Ուղեւորք Հայտար Փաշա ժամնելով գիշերը անցուցեր են շոգենաւին մէջ և առաւօտուն կամուրջ եկած են։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԲԵՐԱ

Ազա Համամի գիշերօթիկ վարժարանին խոհարար Ժօրժ Քօսթարա, նախընթաց գիշեր ժամ 2ին տուններն իւր տունը դառնալու պահուն, Քապրիսթան փողոցի զառիվայրին վրայ, յարձակում կրեց երկու անծանօթ անձերէ, որոց մին փորձեց դանակով մը վիզը վիրաւորել, բայց Ժօրժ յաջողեցաւ ձեռքով հեռացնել դանակը։ Թէեւ մատները ծանրապէս վիրաւորեցան։ Միւս ձեռքով դուրս հանեց քսակն և տուաւ ոճրագործներուն, որք իսկոյն խոյս տուին։ Խոհարարին արձակած աղաղակներէն քանի մը դրացիներ գողերուն ետեւէն վազեցին, բայց, դժբաղդաբար, չի յաջողեցան ձերբակալել զանոնք։

— —

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԴԷՊՔ ՄԸ

Շաբաթ աւուր Զմիւռնիոյ լրագիրք հետեւեալ դէպքը կը պատմեն.

Քլարա Հիրշ անուն մանկամարդ կին մը, որ ամուսնացած էր Փրանսացւոյ մը հետ, Աթէնքի մէջ անուշահոտ նիւթեղինաց խանութ մը կը բանեցնէր, երբ յանկարծ ամուսինը կը մեռնի։ Խարուելով Բ... անուն անձէ մը, որ Զմիւռնիոյ մէջ մեծամեծ գործեր կը խոստանար նմա, այրին ծախեց իւր գոյքերն և եկաւ հոս հաստատուեցաւ այդ անձին հետ։ Ի սկզբան, գործերը բաւական աղէկ գացին, բայց քիչ քիչ յաճախորդք նուազեցան, հետեւապէս և դրամն ալ պակսեցաւ։ Առտու մը Պ. Բ... աներեւոյթ եղաւ՝ ձգելով թշուառ կինն ոչ միայն ծանր պարտքերու տակ, այլ և առեւտրական յանձնառութիւններու հանդէպ, որոց հետեւանօք դատաստանի պիտի ենթարկուէր Քլարա։ Խելայեղ, լքուած, անպաշտպան, թողուց իւր վարձած պզտիկ խանութը և գնաց կերպիւ իւիք ողջ ողջ թաղուիլ Քարուքսի փողոցը ձեղնայարկի մը մէջ։

Մի քանի գոհարեղէններ ունենալով որոց արժէքը չէր գիտեր, որոշեց ծախել զայնս և գոյացած դրամով երթալ Բարիզ ուր կը բնակին իւր ամուսնոյն ազգականները։ Բայց այս գոհարներ արժէք մը չունէին և գնելու համար եղած առաջարկներն այնքան աննշան էին որ հէք կինը, արդէն խելայնոր իւր առանձնական վիճակէն, որոշեց վերջ տալ կեանքին։ Քովը մնացած փոքրիկ գումարով փօսփօր գնեց և ուրբաթ առաւօտ կ'ըսկսէր քիչ քիչ առնուլ սոսկալի թոյնը։

Երբ փօսփօրն արդէն յառաջ կը բերէր իւր ազդեցութիւն, մի և նոյն ժամանակ գրեց երկու նամակներ. մին ուղղեալ Զմիւռնիոյ գերմանական հիւպատոսին, միւսն Աթէնքի ընդհանուր դատախազին։ Վերջապէս թուղթ մը գրեց, զոր աչքի զարնող տեղ մը ի տես դրաւ իւր սենեկին մէջ։

«Կը մեռնիմ՝ խոյս տալու համար անպատուութենէ։

«Կուզեմ թաղուիլ հագած զգեստներովս։»

Նոյն օրուան իրիկունը, թշուառ կնոջ ցաւերն այնքան սաստիկ էին, որ դրացիներն ի գութ շարժելով և առանց պատճառը գիտնալու գացին բժիշկ մը նտառել։

Շատ ուշ էր։

Բժիշկն հասնելով, չկրցաւ ուրիշ բան ընել բայց եթէ քանի մը ամոքիչ դեղեր տալ, որք գէթ իւր վերջին վայրկեանները մեղմեցին։

Քիչ յետոյ Քլարա Հիրշ աւանդած էր հոգին։

Այս թշուառ կնոջ յուղարկաւորութիւնն իւր վախճանին պէս տխուր եղաւ, եւ, միայն, կրօնաւոր քոյրերն աղօթք մը կարդացին վրան՝ ի հանգիստ իւր հոգւոյն։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է յիսուն ոսկի տալ Գոնեայի Նէվշէհր գաւառակի Տէվէլու անուն տեղը կառուցուելիք վարժարանին համար։ Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է միանգամայն որ այդ վարժարանի կահաւորման ծախքն ևս կայս. անձնական Գանձէն վճարուի։

—Անցեալ օր ի Բերա Տօլապ Տէրէսի, Սթավրի անուն մարդ մը Զմարաղտա անուն կին մը վիրաւորեց։ Վիրաւորեալ կինը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ և Սթավրի ձերբակալուեցաւ։

—Ատանայի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ Իչ Իլ գաւառի Մօթ գաւառակին նախնական դատարանի առաջին քարտուղարն և միանգամայն նօտարը՝ Իսմայիլ Հագգը էֆէնտի, դատարանին ու նօտարութեան հասոյթներն իւրացուցած, և դատարանի արձանագրութեան տումարին մէջ խարդախութիւններ ըրած ըլլալով, պաշտօնանկ եղած և դատաստանի ենթարկուած է։

—Հալէպի նահանգին կշիռի տուրքն այս տարի 29,489 ղրուշի յաւելմամբ վարձակալութեան տրուած է, մինչդեռ անցեալ տարի 226,011 ղրուշի տրուած էր։

—Եըլտըզի կայս. պալատան մօտ շինուելու վրայ եղող ժամացոյցի աշտարակին երեք մեդրի չափ բարձրացած է և տակաւին տասն երկու մեդր ևս պիտի բարձրանայ։

—Ոստիկանութիւնն հեռաւոր վայրեր աքսորեց ութ վաղեմի չարագործներ։

—Երէկ Պոլսոյ կողմը Գատըրկայի ծովեզերքը, թուրք կին մը ինքզինքը ծով նետեց, սակայն անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատուեցաւ։

—Նախընթաց առաւօտ, Էկ... հեղլէն առագաստանաւ, նաւապետ Սոթորի, որ Պերտիանսքայէն կուգար Ճիպրալթար երթալու համար, ցորեն բեռցած, Քարա-Պըրունի մօտ (Սեւ ծով) զարնուեցաւ ուրիշ հելլէն առագաստանաւու մը, Թե... անուն, նաւապետ Վրլամիս, որ Պուրկաս կ'երթար։ Այս վերջին առագաստանաւ ցռուկի կողմէն ծանրապէս վնասուեցաւ։

—Սելանիկէն կը գրեն. — «Քաղաքիս յոյն լրագրի մը բսածին նայելով պայմանագիր կնքուեցաւ ընդ մէջ տեղւոյս յոյն հասարակութեան ներկայացուցչաց և Աթէնքցի Լէօնիտաս Քոնսթանթին ճարտարապետին, որ կը խոստանայ 12,300 օսմ. ոսկւոյ փոխարէն շինել Ա. Ցունաց Մայր եկեղեցին երկուք ու կէս տարիէն. Բ. Առաջնորդարանը՝ վեց ամսէն. Գ. Անկելանոցը մէկ տարիէն. Դ. Վարժարանը վեց ամսէն, և Ե. Ուրիշ տուն մը (հաւանօրէն հիւպատոսին համար) ութն ամսէն։ Յոյն հասարակութիւնը պատրաստ 15,000 ոսկի ունի, կը մնայ 2,700 ոսկի որուն մեծ մասը պիտի գործածուի աղջկանց բարձրագոյն վարժարանի մը շինութեան։

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, յառաջիկայ շաբաթ գիշեր, յունաց Սիլլօգոսի սրահին մէջ «Սէմբնիա» Հելլէն-Կաթոլիկ ընկերութեան ի նպաստ տարեկան նուագահանդէսը պիտի տրուի՝ ընդ հովանաւորութեամբ փրանսական դեսպան Մոնթեպէլլօ կոմսին և հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկորտաթոյի։

Նուագահանդէսին մասնախումբն, որ կազմուած է բարձրաստիճան անձերէ, ամեն հոգ և խնամք տարած է այս երեկոյթին բարւոք կազմակերպութեան համար։ Նուագահանդէսին պիտի մասնակցին՝ Օր. Էսմէրալտա Զերվանդէս, Օր. Հօնէկըր, Օր. Սալախա, Օր. Զիբսի, Պ. Պ. Քարաքաշ, Լոնձոնի, Բիզանի և Հէրմէս խմբերգական ընկերութիւնն՝ առաջնորդութեամբ բրոֆ. Լանկէի։ Օր. Զերվանտէս տաւիղի վրայ պիտի նուագէ Օպերէթէյի Ցէլլ... Լ... խանդերգը։ Օր. Հօնէկըր և Պ. Լանձոնի միատեղ պիտի երգեն Լուքանթօնի Դէյէր է Վէնէտէկ. Պ. Քարաքաշ ջութակի վրայ պիտի ածէ Տանքլայի Ան...ր. Հէրմէս խմբերգական ընկերութիւնը պիտի երգէ գերմանական երաժշտութիւնը. և այլ զանազան ընտիր կտորներ պիտի երգուին ու նուագուին։

Մտից տոմսի գինն է կէս օսմ. ոսկի։

Նուագահանդէսը պիտի սկսի իրիկուան ժամ 9ին (Ը. Ե.)։

ՎՐԻՊԱԿ.—Լրագրոյս երէկի թուով հրատարակեալ նամակին մէջ, Ագր. Գոլէճի ազգայնոց մը կողմէ հաղորդեալ 6 տողի «Կարապետ» և Ժ.Դ. տողի «Ստեփան» անունները պէտք է կարդացուին «Յովհաննէս աղա»։

ԱԶԴ

Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի հին շէնքին Էն... նուազուրդի դրուած ըլլալով, գնել փափաքողք՝ ամեն օր ժամ 2էն մինչ 11 պարտին ներկայանալ ի գրասենեակ Հոգաբարձութեան, Կ. Պոլիս Մեծ Նոր Խան միջնայարկ թիւ 48, 49, 50, և տեղեկանալ պայմանաց։ (Կնք. Հոգբց.)

ՆՈՐ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
Գ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

Կը գտնուի ամեն հայ գրավաճառաց քով։ Գին 6 դահեկան։ 865

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 15 ապրիլ.—Նաթալի թագուհին Պելկրատ պիտի մնայ, և եթէ զինք երկրէն դուրս հանել ուզուի՝ բռնի զօրութեան միայն տեղի պիտի տայ։

ԼՈՆՏՈՆ, 15.—Չինական ազգային պանքայի յայտագիրն հրատարակեցաւ. դրամագլուխն է մէկ միլիոն անգլ. ոսկի. վարչական խորհրդին մէջ կան երկու չինացի վաճառականք, իսկ միւս վարիչք անգլիացիներ են։

ՀՌՈՄ, 15.—Երեսփ. Ժողովոյն մէջ հարցապնդումունք ներկայացուեցան Նիւ-Օռլէանսի ջարդերուն վրայ, Անդոնէլլի կոմսին ի Հապէշստան դեսպանութեան վրայ և Ափրիկէի մասին կառավարութեան դիտաւորութեանց վրայ։

ՊԵՐԼԻՆ, 15.—Կայսերական պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հրամանագիր մը որով Կայսրն զվիսման հազարապետ կը հանէ արեւելեան Ափրիկէի կառավարչութեան պաշտօնէն, գոհունակութիւն յայտնելով իւր ծառայութեանց համար, և զինք Արեւելեան Ափրիկէի նորընտիր ընդհանուր կառավարչին տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ՝ իբրեւ արտասովոր պաշտօնեայ։ Պ. Վիսման եռամսեայ արձակուրդ ստացաւ, զոր յԵւրոպա պիտի անցունէ։

ՓԱՐԻԶ, 15.—Նափոլէոն իշխանի կտակակատարք կը յայտարարեն Ֆիկ...յի մէջ թէ կտակը պիտի գործադրուի։ Թղթոց քննութիւնը տեղի ունեցաւ Լուի իշխանին հետ մէկտեղ, որ կտակակատարաց յանձնեց թաղման մասին հանգուցելոյն վերջին բաղձանքը ներկայացնել Փրանսական կառավարութեան։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 15.—Էն... Պէլժ լրագիրը կ'իմանայ թէ՝ որոշուած է զԹէնլի ընդհանուր կառավարիչ կարգել Քոնկոյի Այս անուանման հետ կապակցութիւն ունի Պ. Մաքիննընի ներկայութիւնն ի Պրուսէլ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՓՈՐՁ

Ղալաթիա 4 Ապրիլ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
3 ամիս Լոնտրայի վրայ			109 $5/8$
3 » Բարիզի »			93 $02\frac{1}{2}$
Օսմանեան [illegible]			
[illegible]			20 33
Բէրայի մէջ			— —
[illegible]			20 32
[illegible]			20 $32\frac{1}{2}$
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ			84 18
» » ժամ 5ին			84 20
ԸՆԹԱՑՔ [illegible]			
Փոխառութիւն	A	Սէրի	43 $1/4$
»	B	»	24 $3/4$
»	C	»	20 32
[illegible]			
[illegible]	[illegible]	[illegible]	5 27
[illegible]	[illegible]	»	9 11
[illegible]	»	»	6 07
[illegible]	»	»	4 34
Ռեժի	»	»	15 16
[illegible]	»	»	565
[illegible]		[illegible]	76 $5/8$
Բամպէթուղթ Լավիրաժի ... Գ. Կ.			159
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	...	100
20 Փրանքնոց	»	...	87 19
Անգլիական ոսկի	»	...	110 14
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	...	108
Իմբէրիալ	»	...	90 15
[illegible]	»	...	51 15
[illegible]	»	...	7 69
Մէճ. արծաթ. (առաքը)	»	...	108 14
[illegible]	»	...	102
Հինգնոց	»	...	102
Մեթալիք	»	...	99
Թասֆիյէ	»	...	17 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի ...	»	...	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓՈՐՁ

Բարիզ, 15 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 30 երեկոյ

[illegible] 3 %	94 95
» » 4 ½ %	105 90
Օսմանեան [illegible] Սէրի Դ.	19 $12\frac{1}{2}$
[illegible]	75 75
» [illegible]	318 75
[illegible] Օթոման	615
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	— —
[illegible]	781 25
[illegible] 5 %	93 82
[illegible] 6 %	455
[illegible] (1890)	422 50
[illegible]	496 25
[illegible]	815
[illegible]	466 25
[illegible]	588 75
[illegible]	688 75
[illegible]	25 22

Լոնտրա 15 Ապրիլ, ժամ 6 վայր — երեկոյ

[illegible]	96 $1/16$
» » [illegible]	18 $7/8$
» » » [illegible]	43 $1/4$
» » » [illegible]	23 $3/4$
» » » [illegible]	18 $7/8$
Փոխառութիւն 1877	— —
Ձանք Օթոման	14 $7/16$
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	98 $1/4$
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	92 [illegible]

Ռիօ թէնթօ	23	7/16
Ցօմանքայ (փոխառ. Բոչիլտ)	102	3/4
Հելլենական 5 %	89	1/4
Մօնորօլ »	70	1/4
Ռուսական 1889	98	3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	425
Վիէննա, 15 Ապրիլ, ժամ — վայր —		
Օսմանեան երկաթուղի	36	30
» Բէնքի բաժնեթուղթ	161	25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116	60
» Փարիզի »	46	12
Պէրլին, 15 Ապրիլ, ժամ — վայր —		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	35
» Փարիզի »	80	40
Բուլղ. թղթադրամ	241	50
Օսմանեան երկաթուղի	78	
Օսմանեան քոնսոլիտէ Լէրի Տ	19	

ՊԱՐԻԶ ԲՈՒՐՍԱ ՊՈՐՍ

Բարիզ, 15 Ապրիլ, ժամ — վայր — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94	90
Օսմանեան քոնսոլիտէ Տ	19	20
Օսմանեան երկաթուղի	—	
Օսմ. Բէնք	350	
Բրիօրիթէ Թիւրք	422	50
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	466	25
Վանք Օթօման	—	—
Ռիօ թէնթօ	590	—
Սուէզի ջրանցք	143	12 1/2

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ

Գ. Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ — Նոր Աշխարհագրութիւն ի պէտս ազգային վարժարանաց. Գ. Տպագ. սրբագրեալ եւ յաւելեալ. Գին՝ 7 դրուշ. Կ. Պոլիս. տպ. Գ. Պաղտատլեան. 1890. 8° Երես՝ 414.

Ցայտնի է թէ մեծ փոփոխութեան ենթակայ գիտութիւն մըն է աշխարհագրութիւնը — մանաւանդ քաղաքականը, և այս պատճառաւ նոր տպագրութեանց կարօտ.

Առաջիկայ դասագիրքս՝ որ ցարդ իւր առաջին երկու տպագրութիւններովը սոյն պէտքը լեցնելու էր սահմանուած, այժմ «բէտէրէ» և յաւելեալ ի հրապարակ կ՚ելլէ.

«Սոյն աշխարհագրութիւն բաժնըւած է երեք մաս.» Առաջնոյն մէջ (էջ 5-31) հեղինակն Ընդհանուր ծէօտէսի անուամբ՝ բնական և ուսումնական աշխարհագրութեան վրայ համառօտիւ՝ ընդհանուր գաղափար կուտայ. Եթէ մատենիս այս մասն իբր 33 տարի յառաջ հրատարակեալ և ասոր և ոչ կէս ծաւալն ունեցող աշխարհագրութեան մը հետ (Հ. Մ. Ծաղիկեանի, ի Վիէննա, 1857) համեմատելու ըլլանք, հինն եթէ ոչ յաւելնայնի, գէթ շատ կէտերու մէջ աւելի հիմնական, պայծառ, ճիշդ և ճոխ կը հանդիսանայ քան զնորագոյնը. Թող տալով՝ որ բաժանմունք և ստորաբաժանմունք իրարմէ ոչ ինչ իւիք կը տարբերին և ամբողջ դասակարգութիւնն խառնշփոթ եւ անորոշ է, կան այս մասին մէջ թերի և անճիշդ տեղեր. Թերի են աշխարհիս կլորութեան ցուցմունք, վասն զի երեքը միայն նշանակուած և միւս երկուքը դուրս մնացած են. որոնց մին ի տիեզերագրութենէ (Լուսնոյ խաւարման ատեն երկրի՝ լուսնոյ վրայ ձգած չքին կլոր ըլլալը) և երկրորդն ի նաւագնացութենէ է. Նոյնպէս թերի է այն կողմանէ ալ՝ որ չկայ յիշատակութիւն և չի տրուիր այն կարեւոր տեղեկութիւնն՝ զոր այլ աշխարհագրութիւնք՝ որչափ սկզբնական ալ ըլլան՝ կուտան աստեղաց տեսակներուն վրայ՝ նշանակելով 1. Կայուն աստղերը, 2. Մոլորակները՝ զասոնք եւս բաժնելով ի բուն մոլորակս և յարբանեակս. 3. Գիսաւորները. Այս և այս կարգի կարեւոր նիւթերն (*) ալ՝ կարծենք՝ իրենց պատշաճ տեղն ունենալու էին Ընդհանուր ծէօտէսի մէջ, ինչպէս գտնուած կը գտնենք Սայտլէի և ուրիշ՝ անուն ունեցող ֆրանսական և մեծ ընդունելութիւն գտած աշխարհագրութեանց մէջ.

Երկրորդ մասը (էջ 32—70) մեր առջեւը կը դնէ «Հինգ մասունք երկրի» անուամբ «համառօտ ընդհանուր աշխարհագրութիւն մը՝ որ իւր համառօտութեան մէջ ամեն կարեւոր նիւթերն» բովանդակած ըլլալուն՝ գոհացուցիչ կրնայ համարուիլ.

Երրորդ մասը (71—408) մատենին ամենակարեւոր մասն է. Հոս իւրաքանչիւր երկրի կամ տէրութեան վրայ խօսուած ժամանակ՝ յառաջ կը բերուի 1. «Նկարագրութիւն բնական.» 2. «Նկարագրութիւն քաղաքական.» որ և անյիշատակ չի թողուր ա. Կառավարութիւն, բնակիչք, կրօնք և ճարտարութիւն, բ. Կալուածք եւ գ. «Աշխարհագրութիւն պատմական,» չահեկան կէտերը. Այս մասն ընդհանրապէս՝ իւր ընդարձակութեամբն եւ ճիշդ տեղեկութիւններովը դասագրքէ մը պահանջուած ամէն կարեւոր և անհրաժեշտ յատկութիւններն ունի. Եթէ փոփոխութեան և ըստ նորագոյն աշխարհագրութեանց ուղղուելու պէտք ունեցող հատք մը կայ, այն ալ թուականք են. Շատ քիչ են այն թըւականներն՝ որոնք ուղղութեան պէտք չունենան. Որչափ կերեւայ՝ իրեն առաջնորդ ընտրած գրքին անճշդութեանը միտ դրած չէ հեղինակը. Մասրիտի համար կ՚ըսուի թէ 380,000 բնակիչ ունի, մինչդեռ տե-

(*) Օրինակի աղագաւ՝ Նատիր, զենիթ, հակոտնեայք, հակարնակք, շրջարնակք, և որ առաւելն է, արեգակ ու լուսինն յինքեան և երկրիս յարաբերութեամբ եւայլն.

սած ենք մենք մատեան՝ որ 500,000է աւելի կը դնէ, թէեւ սովորականը 470,000է. Այսպէս նաեւ մարդկանց թիւը, որ 1380 միլիոն նշանակուած է, մինչդեռ սովորականն և ընդունուածը 1484 միլիոն է. Ափրիկոյ Տաճկաստանը մատենին իբր 60 էջը գրաւած է և իւրաքանչիւր կուսակալութեան վրայ՝ գոհացուցիչ և մանրամասն տեղեկութիւններ տալով՝ յայտնի կը ցուցընէ թէ տեղական պիտոյից միտ դրած է՝ — որմէ զուրկ են մեր դասագրոց մի ստուար մասը. Մեծպ. հեղինակը դասագիրքը հետաքրքրական ընելու համար կ՚աւելցնէ իւրաքանչիւր տէրութեան երկաթուղեաց գծերուն երկարութիւնը — որ չահեկանութենէ ալ զուրկ չէ —. Որդեօք լաւագոյն չէ՞ր ըլլար տեսնել նշանակուած միանգամայն ամեն տէրութեան ցամաքային և ծովային զօրութիւնը, չոգենաւուց ուղղակի գծերը, եայլն. Ցայսմ մասին օրինակ կրնայ ըլլալ Փերթէսի Հապէնիխդէ նորոգ աշխատասիրեալ Առձեռն-Ատլասի սկիզբը գրուած համառօտ, բայց ամփոփ աշխարհագրական-տեղագրական բաղդատական տեղեկութիւնքը.

Այս մասին կը յաջորդէ «Համառօտ տեսութիւն ի վերայ աշխարհագրական խուզարկութեանց.» (էջ 409—414).

Հ. Բ. Պ.

(Հանդէս Ամսօրեայ)

* * *

Այս գրադատականի հրատարակութիւն կը յիշեցունէ մեզ «Ասլանեան Աշխարհագրութիւն» վերնագրով եւ «Երուանդ Օտեան» ստորագրութեամբ ասկից առաջ Արեւելքի մէջ երեւցած ուրիշ յօդուածի մը հրատարակման առթիւ ծագած պարագայ մը.

Պ. Երուանդ Օտեան նամակ մը հրատարակելով տեղական շաբաթաթերթի մը մարտ 24ի թուոյն մէջ, կը գանգատէր իր վերոյիշեալ յօդուածի ինչ ինչ կէտերուն յապաւումէն. Հարկ չունանք — որպէս սովորութիւն ալ չունինք —, ո՛ր եւ է բացատրութիւն տալու, մանաւանդ որ լրագրական կանոնք եւ սովորոյթք բացարձակ իրաւունք տուած են Խմբագրութեանց՝ հրատարակելի գրութեանց մէջէն անյարմար դատուած մասերը զեղչելու. Բայց քանի որ առիթը ներկայացաւ այսօր, չենք վարանիր քանի մը բառով ճշդել խնդութիւնը, փոքրիկ դաս մը տուած ըլլալու համար նամակագրին որպէս զի ուրիշ ատեն «խարդախեալ» բառը չգործածէ՝ երիտասարդական դիւրաբորբոք երեւակայութեան մը ազդեցութեան տակ.

Իրաւ է թէ երկու ամիս առաջ Պ. Ե. Օտեան յօդուած մը ներկայացուց որ «Ասլանեան Աշխարհագրութիւն» վերնագրի վարագոյրին տակ՝ անիրաւ դատափետութիւն մըն էր Մսրդսրեան Աշխարհագրութեան. Երբ պատասխանուեցաւ իրեն թէ մեր յարգելի աշխատակցաց միայն դէմ գրուած այդ յօդուածն ինչ ինչ մեղմացումներով միայն կարելի էր հրատարակել, Պ. Երուանդ յայտարարեց թէ «յօդուածին հրատարակութեանը անպատճառապէս փափագող չէր, վասնզի արդէն «...» «...» ». Եւ գրպանելով ձեռագիրը, մեկնեցաւ. Բայց որո՞ւ մտքէն կ՚անցնէր թէ ինք կամ այդ «ուրիշը» ամբողջ երկու ամիս հետամուտ պիտի ըլլային և զանազան դիմումներ պիտի ընէին Արեւելքի մէջ նոյնութեամբ հրատարակուած տեսնելու համար համբաւաւոր քննադատականը, բան մը որ չ՛եղաւ ի մեծ յուսախաբութիւն յօդուածագրին և յօդուածը մարտ ամսոյ մէջ հրատարակուեցաւ ճիշդ նոյն յապաւումներով որոնցմով միայն հրատարակելութեան կարելիութիւն ըլլալն յայտնուած էր յունուար ամսոյ մէջ. Կ՚երեւի թէ Արեւելքի Խմբագրութեան այս անխախտ և ուղիղ ընթացք շատ դպեր է Պ. յօդուածագրին ջիղերուն, որ կը գոչէ զայրացմամբ dura lex, sed lex (Խիստ օրէնք, բայց օրէնք). — Շատ ճիշդ է.

Կը վերջացնենք այս հակիրճ բացատրութիւնը, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, որպէս զի ո՛չ ոք վիրաւորուի, յայտնելով միայն որ եթէ յօդուած մը խմբագրատունէ ի խմբագրատուն կը դեգերի եւ գրպանէ ի գրպան կը տեղափոխուի, բնականաբար յօդուածագրին խնդրանաց եւ ստիպմանց վրայ է. Փոխանակ վերջէն գանգատներ բառնալու եւ զայս մեղադրել ուզելու, կարծենք աւելի գործնական եւ աւելի ազնիւ ընթացքի մը հետեւած կըլլար Պ. նամակագիրը՝ երկրորդ անգամ իր գրպանէն կամ դարակէն չհանելով յօդուած մը որուն նոյնութեամբ հրատարակումը մի անգամ մերժուած էր.

* * *

Ուրիշ թերթի մը մէջ ալ երէկ ուրիշ յօդուածագիր մը կը գանգատէր իւր հրատարակեալ մէկ յօդուածէն ինչ ինչ հատուածներու զեղչման դէմ.

Արդ, միանգամ ընդ միշտ կ՚ըսենք թէ՝ լրագրութեան օրինօք՝ Խմբագրութիւնք իրաւունք և պարտականութիւն ունին իրենց յանձնուած գրութեանց մէջէն ջնջել ինչ որ հրատարակութեան անյարմար կը նկատեն զանազան տեսութեամբք, զորս պարզել հարկ չէ. Խմբագրութեանց այս իրաւունքն ու պարտականութիւնը չճանչցողներ գործ չունին Խմբագրութեանց հետ.

Ներկայ պարագայից մէջ, յիշեալ յօդուածագիրն ալ, նոյնքան փափաքող իւր գիտողութեանց հրատարակման որքան իւր երեւակայական ընտրութեան, կանխաւ հաւանած էր ինչ ինչ անպատեհ պարբերութեանց ջնջման.

Ծ. Խ.

ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏ ԵՒ ԻՒՐ ՁԵՂՉՄՈՒՆՔ

Անցեալները Արեւելքի մէջ լոյս տեսած «Շերամի հունտ և իւր զեղծմունք» խորագիրը կրող յօդուածին իբր շարունակութիւն կը խոստանայինք յարմար առթիւ մեր այս մասին ուրիշ կէտերու վրայ ալ կրած տպաւորութեանց արդիւնքը հաղորդելով՝ ամբողջացնել նոյն յօդուած, որ գրուած էր փոքրիկ ծառայութիւն մը ընելու միակ փափաքանօք՝ խեղճ գիւղացիներու որոց միտքն ամբողջ տարին կ՚օրօրուի շերամի յաջողութեան փայլուն ակնկալութեամբ, և որոց քով կենսական կարեւորութիւն ստացած են այս հունտք. Որքան ցաւալի է սակայն որ բազմիցս զոհ կ՚երթան սոքա անխիղճ չահադէտներու, որք բազդին կապուած են, և կործանարար ծախուց պատճառ կ՚ըլլան միշտ. Արդէն իւր վիճակին բերմամբ գիւղացին գիտութեան ընձեռած միջոցներն յօգուտ ի կեր արկանելուն մէջ թերանալով, ևս ողբալի կը լինի երբ հունտերու յոռի պատրաստութիւնն գայ իւր հակահարուածն տալ՝ ի լրումն թշուառութեան.

Տնտեսական վիճակին բարելաւութեան ամենէն մեծ սատարներէն մին եղող այս և ասոր նման խնդրոց վրայ կը փափաքէի կարող մասնագէտներու կարծիքն տեսնել որ լուսաւորեն գիւղացին իւր խարխափմանց մէջ. Մեր աստ մատնանիշ ըրած զեղծմունք գիտած ենք աստ և անդ և ականատես եղած ենք նորա աւերմանց.

Իվաղուց անտի Շերամ և Շերամի հունտ պահպանելու մասին ամեն երկրի մէջ թէ գիտուն չերամարօյծք եւ թէ չերամատած ժողովուրդք միշտ միմեանց տարակարծիք գտնուած և ըստ իւրեանց քմահաճոյից պահպանման ու սնուցման կարգ և կանոն հաստատած են՝ առաջինքն իրենց հեղինակութիւնն մէջ բերելով և երկրորդներն ալ իրենց փորձառութիւնը. Այս անստուգութեան վիճակը չատ աղետից պատճառ եղած է մինչեւ այն օրն երբ Պ. Բասդէօր, այն մեծ գիտունը, բոլորովին յեղաշրջեց այս արհեստը, իւր անմխոնելի հեղինակութեամբ հիմնելով զայն այնպիսի սկզբանց վրայ, որք տարակուսի քողն ի բաց պարզեցին. Այն օրէն չերամատածութեան և հնտահանութեան սահմանները կը գծէր և բազդին կիցն ի սպառ կը վերցնէր մէջտեղէն, հասկնելով թէ իրենք իսկ են որ իրենց ձխասուց պատճառ կ՚ըլլան յաճախ. անկարելի էր ուրանալ ձեռք բերուած համոզիչ արդիւնքին ազդեցութիւնը, ուստի և մեր երկրին առաջին ընդունողներէն եղաւ. Գովելի ջանքեր եղած են և կ՚ըլլան հետզհետէ տարածելու համար թէ՛ տեսական և թէ գործնական ծանօթութիւնները ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ. Սոցա մէջ ամենէն կարեւոր տեղը կը բռնէ Նորահաստատ վարժարանն որ ի Պրուսա, զորմէ արդէն խօսած ենք նախորդ գրութեամբ. Զերկարելով աստ ի մասին արհեստի ծաւալման հանգամանաց կը փութամք մի քանի գրութեանց՝ որք դեռ ի գործածութեան կը գտնուին՝ յոռի կողմերը ցոյց տալ.

Նախ. չատ տեղեր սխալ կը գտնեմք առաջին առնուած քայլը, չերամի հունտը արժնցնելու եղանակն ըսել կ՚ուզեմ, ինչ ինչ կերպեր կան ժողովրդեան մէջ, ռամիկը իւր հնացեալ սովորութեամբ հունտը իւր ծոցը կամ անկողնոյն մէջ և կամ արեգական տաքութեամբ և այլն կ՚արթնցնէ, յետոյ հունտին վրայէն տեսակ տեսակ խոտի թերթերով կամ կտորներով և կամ որթի կամ «...» եւն. ի տերեւներով չերամները կը քաշէ և անկանոն կերպով զայնս կը սնուցանէ աւանց ջերմաչափի և կրակի, միշտ բնութեան ձգելով. Շատ անգամ հազիւ յընթացս մէկ կամ երկու քնոյ մէկ անգամ խշտեփոխութիւն կ՚ընէ, եւ տերեւներու ընտրութեան մէջ՝ ամեն տարի չարունակ կորուած պատուաստեալ ծառի տերեւները նախադաս կը համարի, և թերեւս Ընդհ. Պարտ. վարչութենէն հրատարակուած տետրէ մ՚առնելով որ կ՚ըսէ թէ՝ թութի ճիւղերուն ծայրի մասը նետելու է՝ այդ ճիւղերուն ծայրը գրեթէ տասն և հինգ սանթիմէթր վարէն կտրելով կը նետէ. Սովոր են նաեւ չերամի սնուցման ատեն ամեն օր մէկ անգամ աւելը, այսուէ խշտուոյ չուրջը գտնուած փոշին յուզելով օդը կ՚ընէ, որուն միջոցաւ չերամին կը հաղորդուին ձխասակար միքրօպներ որոնք նստած էին աղբերու տակ, վերելքի (encabanage) համար ալ անզգոյն մեծութեամբ կաղնիի ճիւղեր կը տնկեն ի ձխաս չերամի մեռաքսին. Ժողովրդեան մէջ անհամար են թերութիւնքն, բայց երբ մատնանիշ ըլլան տակաւ կ՚ուղղուին.

Բայց ցաւալին սա է որ նոր մեթոտով ուսեալ վարպետներ արդէն ուղիղ կանոնաց ընդդէմ կ՚ընեն և մտացածին եղանակներ կը յերիւրեն. Աւելորդ չեմ համարիր յիշել մի քանի կէտեր որք կրնան գաղափար մը տալ այս անհեթեթութեանց վրայ.

Նախ պզպեղակի ախտանիշներու (1) անթիւ տեսակներ կը գծեն, ինչպէս ոտնաման ձեւով, եռանկիւնի, երկու եռանկիւնի իրարու մէջ անցած, միայն բոլորակ, մէջը կէտերով բոլորակ, կըրկին բոլորակ եւն եւն. իսկ ճիշդ միքրօպն եղող ձուաձեւ ախտանիշներու մէջ հաւասարութիւն կը փնտռեն, չատ ատեն երբ մանրադէտի դաշտի մը մէջ հասակով տարբեր մէկ երկու ախտանիշներ տեսնեն հաւասարութիւն չկայ ըսելով զայնս երբ ախտանիշ չեն նկատեր, ոմանք «...» կոչուած ախտանիշներն չեն ընդունիր եւ ոմանք ալ փտութեան կէտակերպ միքրօպներն (microbe puctiforme) երբ «...» կ՚ընդունին, չգիտի ցաւէինք եթէ այսպէս պատրաստուած հունտեր լաւ արդիւնք մը յառաջ բերէին, բայց միշտ հակառակը տեսնուած է.

Ընդհ. Պարտ. Վարչութիւնը զանց կ՚ընէ կանոնաւոր քննութիւն կատարել հունտերու վրայ թէ եւրոպական ըլլայ թէ տեղական, այլ միայն կը չատանայ քննիչի մը ներկայութեամբ հունտերն, որ պիտի փոխադրուի ուրիշ տեղեր և հակառակ հնտահան քննիչի ազդարարութեանց որ կը յայտարարէ թէ առանց արհեստական գործողութեանց չէ կարող զտել աղէկն ու գէշը՝ միշտ երբ աղէկ հունտ կը ցրուէ ժողովրդեան մէջ, և այս քննութիւն որ նոյն իսկ սեպտեմբերէն և կամ աւելի կանուխ կ՚սկսի, հունտը ճզմելով մանրադէտի քննութեանց ենթարկելուն մէջ կը կայանայ, թէեւ այդ միանգամ քննուած հունտեր խտալական մեթոտով նայուելով հիւանդոտներ եւս կը տեսնուին, բայց յայտնի է որ մանրադէտով քննուած մաքուր հունտի մը մէջ երբ մինչեւ % 20 հիւանդոտ հունտ խառնուի, երբեք միայն հունտը քննելով չհասկցուիր հիւանդոտ ըլլալը՝ մինչեւ որ չերամը չարթննայ. և երբ % 30-50 խառնուած ըլլայ, նոյն իսկ օդոստոսի մէջ մանրադէտով քննելով ձուաձեւ ախտանիշները կը տեսնուին, յար և նման թիթեռնիկի ձուաձեւներուն, միայն թէ հունտի ձուաձեւներ աւելի գորշ գոյնի կը զարնեն, իսկ բոլորովին «...» մը հունտէն հիւանդութիւնը բացայայտ տեսնուելէն վերջ, եթէ այդ սեկիւն առանց հունտի թրջենք ու կաթիլ մը քննենք անդ եւ պզպեղակի ախտանիշներէն բաւական քանակութեամբ պիտի տեսնենք. Շատ մը վարպետներ չյիշելով այս կէտը իրենց խորշերէն (celule) 25 կամ աւելին խուրձ մը չինած կը կախեն, որ կրնայ մէկ հիւանդոտ թիթեռնիկի մը խորշէն ելած անթիւ ախտանիշներ աղէկներուն անցնիլ և զայնս քննուած պահուն գէշ երեւցնել. ասկէց զատ իրենց պէտք եղածին չափ օդ ալ չհասցնելով հաղորդուիլ, թէ հունտը կը վնասուի և թէ չատ անգամ թիթեռնիկներն վատութեան նշաններ կը ցուցնեն որք կասկածի տակ կը թողուն քննողն.

Այս տարի անցեալ տարիէ աւելի հունտերու բազմութիւն կը տիրէր աստ և անդ և եւրոպական քանի մը գործարաններու հունտեր 25—30 կըռամը 10—15 դահեկանի կը վաճառուէին, որք յուսադրած արդիւնքը չեն կարող տալ. քանզի արդէն քիչ մը անխնամ զտուած և երկրորդ սրբաճարաններու մէջ ի սեւ գրուած լինելով հասարակութեան՝ ապականեալ օդն ու ծուխը չնչած են օրերով կամ ժամերով.

Կայ կէտ մը եւս զոր չեմ ուզեր զանց ընել. անցեալներն Ատափազար գտնուած միջոցիս չուկային մէջ լսեցի մունետիկի մը ձայնն որով կ՚ազդարարուէր թէ, չերամի հունտ ունեցողն այս ինչ տեղը թող դիմէ Պարսիկ հնտահանի մը որ նոր եկած ըլլալով տըրամը 60 փարայ առնուլ յանձնառու է. Ատափազարցին որ այս տեսակ առիթներէ օգտուելու մասին չատ ճարտար է, ուրախ սրտով տուաւ իւր հիւանդ հունտեր՝ 40—50 ոսկիի գումար մը չորթելով այդ հնտագործ Պարսիկի քսակէն, Ընդհ. Պարտ. Վարչութեան Ատափազարի ճիւղը չեմ գիտեր ինչ պայմանաւ հրաման տուաւ ժողվել այդ տեսակ հունտեր. Այն թէոս ազոխը զոր փառաւորապէս կերցուց Ատափազար յիչեալ Պարսիկին, արդեօք որ գաւառի ակռաները պիտի առնո՞ւ.

Վերոյգրեալ տողերովս նպատակ չունիմ հնտահաններն հարուածել. եթէ կայ բան մը որ չատ կը տխրեցնէ զիս, այն ալ ինչպէս ըսի ճշմարտութենէ հեռի եղող մեթոդներու ընծայուած արժէքն է որ առիթ կուտայ ինձ ձեռընհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել որ այսպիսի մեծ հասոյթի մը աղբիւր եղող գործի մը համար ոչինչ կը խնայէ.

30 մարտ 1891 ԵՐՈՒԱՆԴ ՓԱՓԱԶԵԱՆ Պարտիզակ

(1) Թէեւ corpuscule բառը բառական բարգմանութեամբ հիւլէ, հոդամազ կը նշանակէ, սակայն գիտութեան ընծայած բուն նշանակութեան թափանցել տալու համար ախտանիշ կոչեցինք.

ԱԶԴ

Կարի մեքենայի գործածութեան վարժ երիտասարդ մը կ՚ուզուի. դիմել Պ. Հ. Փարաքեանի չապիկի գործատունը Բերայ, Բ«...» Հաճօբուլօ թ. 28 1—3

Պ. Պ. «...» մոլ և ընկերաց, դեղագործք ի Բարիզ, ՍԻՌՕ Տ'ԻԲՕՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՆ, կուրծքի հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը բժշկելու համար ոչ միայն փորձառութենէ նուիրագործեալ պատրաստութիւնն է, այլ և ամենէն հին համբաւ ունեցողը. Կը բաւէ զայն բաղդատել ուրիշ դեղերու հետ, իրեն տալու համար այն արժանի նախապատուութիւնը զոր բովանդակ բժշկական մարմինը նուիրագործած է. Իւր ազդեցութեան ներքեւ, հազը կը մեղմանայ, գիշերային քրտինք կը դադրին և հիւանդը կը վերստանայ չուտ ընդ փոյթ իւր առողջութիւնն ու գիրութիւնը.

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ԲԱՌՔ

25,000

Գին 12 Ղրշ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1891

ՏՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Սուլթան համամ ճաատէսի, թիւ 14

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՕՔԹԻՕՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ

ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից

Ամեն օր, յետ կէսաւուր 23

Ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9

ԱԶԴ

Տքթ. Շմետէկ, մանկաբարձ և մասնագէտ կանանց և տղայոց հիւանդութիւններու, իւր բնակութիւնը հաստատած է մայրաքաղաքս ուր բացած է խորհրդակցութեանց սենեակ մը ի Բերա, Թէփէ-Պաշի Շէյխի տուն, թիւ 14, Թաղապետական պարտէզին դիմաց.

Հիւանդը կ՚ընդունուին միջօրէէն մինչեւ ժամ 2 [Ը. Ե.]

ՎԻԹՐՕ—ԿԼԱՍԻԷ

VITRAUX GLACIERS

ԱՊԱԿԵՆԿԱՐ

Դիւրագին! Դիմացկուն!

Բնութեան հիասքանչ տեսարանաց, ծաղկանց ու թռչնոց, ծովային ու դաշտային, պատմական ու գիտական բիւրատեսակ պատկեր եւ նիւթերով, նուրբ և թափանցիկ նորահնար թերթիկներ են ամեն ծաւալով ու գնով. Սոյն թերթիկներ հիւրասրահներու դրանց, Նրբանցքներու, ամանոցաց և ջերմանոցներու ու բարձրադիր լուսամուտներու ապակիներու վրայ կը փակցուին, որով ամեն ճաչակի և տեղւոյ յարմար գեղեցիկ զարդ մը կը կազմեն և միանգամայն տուրուն ու տեսական կ՚ընեն դիւրաբեկ ապակին.

Ընդհանուր ներկայացուցիչ ու վաճառական Թուրքիոյ ՋՕՕՆ ՍԻՐԱՔԵԱՆ

21 Կ. Պոլիս Ճէլլօ Պէյ խան թիւ 14-16

Վաճառատեղիք. — Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու մեծ մզկիթ դէմ Պ. պէր Ջէւ «...». — Ղալաթիա Մահմուտիէ փողոց թիւ 15, թղթավաճառատուն Ա. և Օ. Փանոսեան. — Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 371 Նալեան Եղբարք. — Բերա, Մեծ-Փողոց Լիւքսէմպուրկի մօտ թիւ 120 Ժ. Լըտիւք. — Բերա Մեծ փողոց թիւ 136, Բօզմա Վուչինօ

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ աղաճ, թիւ 15, 17, 19 [Աղա Ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յՄրեւելս

Ամենէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԵՆ՝ ՏՕՔԹՕՐ ՍԻՊԻՍ

Նախկին «...» Բժիշկ Բարիզի «...»

ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆՏԵՍԱԿ

Ելեկտրականութիւն—Կախուծ—Տաքամամարդ

Վ«...»—Մասած—Ռնդաքայծ

Ջինավարժութիւն Արանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ

Անարիւնութիւն, խոցեր, Ջղախտութիւն, Ռ«...», Անդամալուծութիւն, Սատմերթի հիւանդութիւնք, եւն. եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի 4 ղրշ.—	Ա կարգի 6 ղրշ.
ՎԱՐՁ ՏՈՒՇ	Բ » 3 » —	Ա » 5 »
ՏԱՔ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ » 5 » —	Ա » 7 »

Պեղերով լոգարաններու համար գիները կը զաղջանուին դեղին գնոյն համեմատ.

Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղջ

Դպր«...» «...» եւ ընտանեաց համար

«...» մասնաւոր պայմանք 61

ԱԶԴ

Թաղեան չոգենաւը Լիվրբուլէ աստ կ՚ըսպասուի դէպ ի ամսոյս 27ին.

ԷՏ. ԼԱՑՈՆԴԷՆ

Գործիչ Թաղեան ըն. ըն.

ՏՕՔԹԷՕՐ Յ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ

վկայեալ Փարիզու բժշկ. համալսարանէն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ի Բերա Մեծ փողոց թիւ 247

Թօփճու Պէրպէրեանի կից

Իրեն դիմող հիւանդները կ՚ընդունի իւր բնակարանին մէջ ամեն օր կէս օրէն մինչ ի ժամ 3, (Ը. Ե.). Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին հիւանդները.

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը կը գտնուի առաւօտեան ժամը 10էն մինչ ցերեկ (Ը. Ե.) ի Պոլիս Եէնի Ճամի թիւ 12 Վարդանեան դեղարանն ուր ձրիապէս կը դարմանէ հիւանդները.

24 19—30

ՄԻՄԻՔՕ ՊԱՀՃԷՊԱՆՕՂԼՈՒ

Վեհ. Սուլթանի մատակարար, հանրածանօթ ծաղկավաճառ Պ. Միմիքօ Պախճէպանօղլու, փափաքելով գոհացնել իւր բազմաթիւ յաճախորդներն, ի Բերա, Կալաթա Սէրայի քով առաջնակարգ ծաղկանց մթերանոց մը հաստատած է. կ՚ընդունի ծաղկէփնջերու, պսակներու և այլ յանձնարարութիւնք, միանգամայն կ՚ստանձնէ զարդարել սրահներ, թատրոններ, պարասրահներ եայլն.

Այս առթիւ կը ծանուցանէ իւր յաճախորդաց և արգոյ հասարակութեան թէ իւր ընդարձակ պարտէզներուն մէջ կը գտնուին եւրոպական և այլ երկրաց պտղաբեր ծառերու և բազմատեսակ տունկերու ընտիր հաւաքածոյ մը.

Իւր ունեցած ամենէն մեծ առաւելութիւնը սա է որ, յանձնարարութիւններն չուտ ընդ փոյթ և պատշաճապէս կը կատարուին, գիներն ալ խիստ չափաւոր են. 222

ԻԼԱՆ

Հէրէքէ ֆապրիքայի հիւմայունը մամուլաթընտան տէօչէմէլիք նէֆիս գումաշլար Պէյօղլունտա տէօչէմէճի պաշը Միսիւ Լէօնըն մաղազասընտա վէ էլպիսէլիք վէ տէօչէմէլիք գումաշլար իլէ մէնտիլ վէ մամուլաթը սայիրէ տախի Սթամպօլ ճիհէթինտէ Չարշը իչինտէ քիւրքճիլէրտէ Սամանճեան պիրատէրլէրին մաղազասընտա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր. — Իշպու գումաշլար խալիս իփէքտէն մամուլ վէ պօյասը սա խաս վէ բէք տայանըգլը օլտուղու հալտէ էհվէն ֆիյաթլա սաթըլմագտա օլտուղընտան, միւշթէրիլէրին արզու խահիշլէրէ մալիւմ օլմագ իւզրէ իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընտը. 252

18 Մարտ 1307 2—10

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շաիր անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան պիր միլիօն գըյէհ ճէմիտ արփանըն պէհէր գըյէսի օթուզ իւչ փարայա թալիպի զուհուր էտէրէք իհալէի էվվէլիյէսի իճրա օլունմուշ իսէ տէ պէտէլ միգտարընտա թէնզիլ քապուլ սափլէսի գիւնէ ֆերազէ վէ իհալէ իւղիդէլէրին եիւշ պէշ պըր երեւուկի «...» «...» մօրսվ Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

2 Նիսան 1891 948

Նօ. 40 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Լաղըրյէ իլէ միւլհագ աթընտա պուլունաճագ սաաքիրի Շահանէ իչիւն, միւպայեա օլունաճագ եիրմի իւչ գալէմ էրզաքըն իհալէ թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթահա զարֆընտա Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

3 Նիսան 1891 949

Նօ. 41 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կիրէտ Ֆըրգասը իչիւն մէժհուլ Նիւմունեսի վէջհլէ օլմագ վէ մահալլինտէ թէսլիմ իտիլմէք վէ էսմանը Ֆըրգա-ի Հիւմայուն վէրէլմէք վէ դեմ... քեմիլ հիւմայունէ... (լինի Սէլանիկ վիլայէթինէ մուհավվէլ թախսիսաթընտան թէսվիյէ գըլընմագ իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան տոգուզ եիւզ պին գըյէ տագիգին վէ իւչ եիւզ տոգսան պին գըյէ չայիրին նիսանը բուլմի իւչիւնճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթի իհալէսի գըլընմագ ուզրէ թէնզիլ քապուլ օլունաճագը ձիհէթլէ իթիպարէն թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

2 Նիսան 1891 947

Նօ. 39 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԼԵՆՔԸՇԸՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 Կ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէճեան խան, Գամենտոյի Պանգային դիմաց։

9

Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԼԸՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԱԶԴ

Կահաւորման և կառքի կազմածներու վերաբերեալ ամէն ինչ որ գնել ուզէք՝ նախ դիմեցէք ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ (Բերայի մասնաճիւղ) տան ընդարձակ մթերանոցները, նուազ Բասամ տ'Ընաման, Թօլի, Թղթատարական և հեռագրական պաշտօնատան կից, որ վերջերս ընդունեց խիստ ճոխ մթերք մը ամէն երկրի ԳՈՐԳԵՐՈՒ, կահաւորման համար ամէն տեսակ ԿԵՐՊԱՍ ԵՒ ԹԱՒԻՊԱՍՏԱՌ, ՎԱՐԱԳՈՅՐ, ԺԱՆԵԱԿ, ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԱՊԱԿԻ, ՍՏՈՐ, ՔՈՒԷԹՈՆ ԿԵՐՊԱՍ, ՄՈՄԱԶՕԾ ԿՏԱՒ, ԼԻՆՈԼԷՈՄ, ԿԱՈՒՉԻ, ԼԱՊՏԵՐԻ, ՀԱՑԵԼԻՒ ՆԻՒԹԵՐ, ԺԱՊՈՒԿԵՆՆԵՐ, ամէնքն ալ վերջին նորաձեւութեան համաձայն։

Եւրոպայի առաջնակարգ գործարաններէն աժանութեան բացառիկ պայմաններով եղած նոր գնմանց շնորհիւ, ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ տունը կարող է ամէն մրցում արհամարհող գներ հաստատել, և այս գիներ ճիշդ նոյնը լինելով ինչ որ են Կ. Պոլսոյ հնութեան տան գները, մի միայն ի գիւրութիւն որդոց հասարակութեան որպէս զի տեղափոխելու նեղութիւնը չկրէ և կարենայ միեւնոյն առաւելութիւնները վայելել Բերա եւս։

241

Բէպլբմէցեթ Գինին մէվճուտի (Բէլէթէյէնին)

Բէպիր Գինին (եանի ՍՈԼՑՍԹՕ) ՔԱՖՍԻՒԼԼԵՐԻ

[illegible]

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՐԱՑԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՂՈՍ ՖԱՎԱՍ [illegible]

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

2218

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթական պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթ, շատ աղէկ մարսուելով, մէջ քիմիաբանական հանքերէն և մառուններէն

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռաները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ՏԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'Été, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Tous les renseignements nécessaires à la bonne exécution des commandes, ainsi que les conditions d'expédition, sont indiqués dans le Catalogue.

Envoi *franco de port* jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un colis postal.

ՀԸՐՍՆԵԿԱՆ ԾՈՂԿԱՓՈՇԻ

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՔՈՒՐ ԴԷՄՔԻ, ՄԻՇՏ ԾՈՂԿԱԾ ՄԱՇԿԻ

Ընդամենն մի փորձ պէտք հասցնէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ալիւր ամէն հնութիւններէ և բաղկէ փոշիներէ։ Նոյնին անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պէտք է հանուի, կերպ որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռքերը պէտք առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարեալ փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գոյնով և բուրմամբ։ Այսպէս գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցնէ։ Ընծեռ կ'ընէ մորթի սեւերը, երեսի և ձեռքի ցանները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ ասամէն բանով անկարելը կ'ընէ մասնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Լիոնի Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կրմաճառուի սափրիչներու, անոյշ հոտավաճառներու և անկողնացի ղեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Բիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտըրըմ Խոմոն Բարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Բիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իգլտօռի անուշահոտութեանց վաճառատունը։

2218

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ԶԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԻԹԻՆԷ Ալէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշելով միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ անչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

2218

ԿՈՒՏՐՕՆ ՎԷՐՆ

ՇՔԱՆՇԱՆ ստացած 1883ի Ամստերտամի միջազգային ցուցահանդէսէն և 1889ի Բարիզի Տիեզերական ցուցահանդէսէն։

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԻՒԹ

խայծղանի, որուն բոլոր բուժիչ յատկութիւնները կը պարունակէ, մինչդեռ խայծղանի ձէթ պատրաստութիւնք Կոտրօն Վէրնի հոտն ու համը միայն քիչ մը ունին։ Այս խայծղանի մէկ շաւրը՝ պատիճի մը (գոգուել) բոլոր ազդեցութիւնը կ'ընէ։ Սակայն կարելի է օրը մինչեւ 20 հատ Կոտրօն Վէրն առնուլ առանց վնասուելու, մինչդեռ խայծղանի քսան պատիճք աղեաց վտանգաւոր գրգռում մը յառաջ կը բերեն։

Անհամեմատ աւելի աժան է և մեծագոյն խայծղանի ուրէշ բժշկական պատրաստութիւններէ, ԿՈՒՏՐՕՆ ՎԷՐՆի հեղուկը կը ծախուի սրուակով, մէկ ու կէս Ֆրանքի. 20 լիտր ջուրի հետ խառնուելու բաւականաչափ։ Աւելի մեծ սրուակները 2½ Ֆրանքի։

239

ԴԻՆԼ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղէնաց, է պատահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ Ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտունքէն։ Այս Ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվնասելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց աս անունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագաւն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ալյաններու ծակտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ատուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։

2

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բօնէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէյտ-ոսն որ ապրիլ 15ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 22ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնզալէ որ պիտի մեկնի ապրիլ 28ին

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ոտղիէն և դրոց ուղեւորութեան

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւհէթ
Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

5

ԳԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամեն երկու տեղամ կը բանին Լիվըրփուլի և Սեւ-Ծովու միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոն
Ումպրիա	7718	Գալալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Գալոնիա	5587	Ադլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2148	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շերպուրկ	1614		

Անկէ շոգենաւը Լիվըրբուլէ ասդ կ'ըսպասուի դէպի 23 ամսոյս։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

17

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր ամսոյ Ժմ. Ը.Ե. Երթալիք տեղը շոգենաւ

Բշ.	1/13	Եր.	Օտեսա
Գշ.	2/14	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ.	3/15	10 Առ.	Անատոլու
Դշ.	3/15	10 Առ.	Սեվաստոփոլ
Եշ.	4/16	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։

10

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեբթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մաստալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէտիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ.

14

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1891 Մարտ 30 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև Մայիս 3 ուրբաթ երեկոյ

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ եկող շոգենաւուց երթեւեկութիւն. Ժ. Վ. — Թ.

- 11 40 Եէնիմ. Մեզպ. Պեյ. Թարպ. Եէնիք. Պոյաճ. Ռ. Հիսար (Հիսարի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) — 18
- 12 40 Եէնիմ. Մեսարպ. Պեյլերպ. Թարպ. Եէնիք. Ստենիա Պոյաճք. Ռ. Հիսար. (Արնաւուտ. շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի. — 39
- 1 40 Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյլերք. Թարապ. Եէնիքեօյ Միրկ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) — 37
- 2 45 Ռ. Ա. Գավագ Մեզպ. Պեյք. Թարապ. Պեյքօզ անկից Գանտիլ Պեշիք. [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդ. ուր. օրերը Վանք. Չենկ. Պեյլ. Գզկ. Պեշիք] — 17
- 3 — Եէնիմ. Մեզպ. Պեյ. Թարպ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պեպէք [Պեպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) ուրբաթները Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. — 18
- 4 30 Եէնիմ. Մեզպ. Պեյլերք. Թարպ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. — 39
- 5 45 Եէնիմ. Մեսարպ. Պեյլերք. Թարպ. Եէնիք. Ստենիա Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պեպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիկ. — 33
- 7 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյլերք. Թարապ. Պեյքօզ Բաշչ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսարխան. Արնաւ. Չենկելք. Պեյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պեշիք. Իւսկ. — 22
- 8 — Ա. Եր. Գավագ Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Ստենիա Միրկ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք. — 17
- 10 — Մեզարպ. Պեյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պեշ. — 34

Եէնիքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւ

- 11 35 Եէնիք. Ստէնիա Պոյճ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիք. — 20

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւ

- 11 30 Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիք. — 22
- 12 — Պեպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. — 20
- 12 25 Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիկ. — 32
- 1 — Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. — 22
- 1 10 Օրթաք. էն ուղղ. կամրջ. (բացի ուր. է) — 25
- 1 25 Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. Գաւ. — 34
- 2 — Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. — 38
- 2 25 Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք — 20
- 3 15 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պեշիք. — 21
- 4 — Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշ. [բացի ուրբաթէ] — 25
- 4 10 Օրթաք. էն ուղղ. կամրջ. [բացի ուր. է] — 18
- 4 45 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պեշիք. Գաղաթաշ [բացի ուրբաթէ] — 21
- 10 10 Միրկեօն ուղղ. կմրջ. — 37
- 11 10 Պեպէքէն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր է] — 22

Ասիական եզերէն կամուրջ եկող շոգենաւ

- 12 — Վանիք. Չենկել. Պեյլեր. Գուզ. — 33
- 12 20 Պեյքօզ Բաշչա. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթաք. (Գանտ. պիտի հաղորդկցի.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վ. անդ. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք. — 25
- 12 55 Պեպէք Գանտ. Վանիք. Չենկել. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. [բացի ուրբաթէ] — 21
- 2 5 Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գզկ. Պեշք. — 32
- 3 15 Գանտիլ. Վանիք. Չենկելք. Պեյլեր. Գուզկ. Պեշիք. — 34
- 3 25 Պեյքօզ Բաշչա. Զուպուգ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. Պեշիք. (Գանտլ. պիտի հաղորդակցի) [Ուրբաթները Վանիքեօյ Չենկելքեօյ Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ կը հանդչի — 17
- 4 20 Գանտ. Վանիք. Չենկելք. Պեյլերպ. Գուզկ. Իւսկիւտ. (Բացի ուրբաթէ) — 32
- 5 15 Պեյքօզ Բաշչա. Զուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չենկ. Պեյլր. Գուզկ. Պեշիկ. — 37
- 7 — Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ. — 20
- 9 — Պեյ. Թարպ. Պեյք. Բաշչա. Զուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ, Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ. — 25
- 10 30 Պեյքօզէն ուղ. կամուրջ (բացի ուր. է) — 21
- 11 — Գզկնջ. էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր. է) — 20
- 10 30 Պեյլերպէյէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթները 11էն Գանտիլլէ — 22

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերէ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 1 15 Պեշիք. Օրթաք. Արնվ. Պեյլեր. Ռ. Հիսար Պոյաճք. Թարպ. Պեյք Մեզպ. Եէնիմ. — 18
- 2 30 Պեշիք. Օրթաք. Գուր. Արնաւուտք. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մեզարպ. Եէնիմ. — 39
- 3 — Գաղաթ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չենկել. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչ. Պեյք. Թարապ. Պեյ. Մեզ. Եէնիմահալլէ — 22
- 4 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյճ. Ստենիա Եէնիք. Թարպ. Պեյք. Մեզար. Եէնիմ. — 33
- 5 15 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Զուպք. Միրկ. — 20
- 6 — Գաղաթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պեպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պեյքօզ Թարապ. Պեյլերք. Մեզար. Գավագներ — 17
- 7 — Պեշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտիլ Ռ. Հիսար Պոյաճ. Գանլ. Եէնիք. Թարպ. Պեյլերք. — 25
- 8 30 Պեշիք. Օրթ. Արնաւ. Պեպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մեզար. Պեյ. — 34
- 9 20 Պեշիք. Օրթաք Գուրչ. Արնաւ. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. — 37
- 10 5 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Եէնք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. Գավագներ (ուրբ. ները 10 վրկն. եաքը) — 39
- 10 45 Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարպ. Պեյլերպէյէ. Մեզար. Եէնիմ. (ուրբաթները չիկայ) — 17
- 11 20 Եէնիք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. Եէնիմ. [ուրբաթները Պոյաճքիւղ] — 37
- 11 35 Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. — 20

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 12 20 Ուղղակի Պեպէք — 22
- 1 40 Ուղղակի Ռ. Հիսար — 20
- 2 40 Ուղղակի Պեպէք — 21
- 3 25 Ուղղակի Պեպէք (բացի ուրբաթէ] — 25
- 4 10 Ուղղակի Պեպէք [բացի ուրբաթէ] — 21
- 10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք (Ուրբաթ օրերը չի կայ) — 22
- 11 15 Գաղ. Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ռ. Հիսար. Պոյաճքը. — 32
- 11 45 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պեպէք — 21
- 12 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ. — 22

Կամուրջէն Ասիական եզերէ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 1 10 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Չենկ. Արնվ. — 33
- 1 30 Ուղղակի Գանտլ. — 32
- 2 40 Ուղղակի Գանտիլ. — 34
- 3 35 Ուղղակի Գանտիլլէ (բացի ուրբաթէ) — 32
- 3 40 Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Չենկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպուգ. Բաշչ. Պեյք. — 37
- 9 15 Պեշիքթաշ, Գուզկունճ. Պեյլեր. Չենկել. Գանտիլ Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշչ. Պեյքօզ (բացի ուրբաթէ) — 21
- 10 — Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. (Պեյքօզի շոգ. ին հետ պիտի հաղ. ուրբաթները Չենկ. Գանտիլլէ) — 32
- 10 30 Պեյլ. Չենկլ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշչ. Պեյք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. — 18
- 10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) — 20
- 11 — Պեշիքթաշ Գուզկնճ. Պեյլեր. Չենկել. Վան. Գանտ. Պեպէք (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. — 38
- 11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Զուպ. Բաշչ. Պեյքօզ (ուրբթ. Գուզկ.) — 25
- 11 45 Գաղթ. Գուզ. Պեյլ. Չենկ. Վանիք — 34
- 12 — Իւսկ. Գուզ. [Բացի ուր. և շաբաթէ — 6

Զէյ-Զաւ եկող շոգենաւ

- 1 40 Պեյքօզէն Բաշչա Եէնի. Զուպգ. Գանլ. Պոյաճ. Ռ. Ա. Հիսարները Գանտ. Արնաւ. Չենկ. Պեյլեր. Օրթ. Գուզկ. Իւսկ. Պեշիք. Գաղ. կամուրջ
- 6 — Արնաւ. Չենկել. Պեյլեր. Օրթ. Գուզկ. Իւսկ. Պեշք. կամուրջ

Զէյ-Զաւ եկող շոգենաւ

- 4 20 կամուրջէն Գաղ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլեր. Չենկ. Արնաւ.
- 8 35 կամուրջէն Իւսկ. Պեշիքթ. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չենկ. Արնաւ. Գանտ. Ա. Ռ. Հիսարները Գանլ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչա. Պեյքօզ Արնաւ.

Երեկոյները կամուրջէն ժամը ինը քառորդ անցած դարձեալ կամուրջէն 8.30ին, և 10ին Մեզարպուրնուէն եկող շոգենաւուց մէջ բեռ չպիտի ընդունուին։ Պեյքօզէն 10 30ին և ժամ 10.40ին կամուրջէն Իւսկիւտար գացող շոգենաւք բեռ չպիտի ընդունին։

Փոթորկալից օդերուն Մեզարպուրնու և Ռ. Գավագ շոգենաւ չպիտի հանգիպի։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 30	— —	11 50	6 25 Պեշիք
12 15	7 5	12 15	7 5
1 —	8 — Պեշիք	35 Պեշիք	8 15 Պեշիք
1 45	8 20 Վ. ոսփ	2 20	9 5
2 30	9 —	3 15 Պեշիք.	9 50
3 15	9 30	3 45	10 10 Պեշիք
3 35 Ֆերպ.	10 — Ֆերպ.	3 40 Վ. ոսփ	10 30 Ֆերպ
4 —	10 20 Պեշիք	4 35 Ֆերպօթ	10 40 Գզ.
4 30	10 50	4 40 Պեշիք.	11 —
5 — Վ. ոսփ.	11 — Գուզկ.	5 15 Վ. ոսփ.	11 20 Ֆերպ.
5 30 Ֆերպ.	11 10 Ֆերպ.	5 40	11 20
5 45	11 20	6 15 Ֆերպօթ	11 50
6 15	11 40	— —	12 — Գզ.*
— —	12 5	— —	12 5
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	7 —	12 15	— —
12 —	8 — Պեշիք	12 30	7 5
12 45	8 20 Վ. ոսփ.	1 30 Պեշիք.	8 15 Պեշիք.
1 30	**9 — Պեշիք	2 20	9 5
2 15	9 30	3 15 Պեշիք	9 45
3 5	10 — Ֆերպ.	3 40 Վ. ոսփ.	10 10 Պեշիք
3 35 Ֆերպօթ	10 10 Պեշիք	4 30 Ֆերպօթ	10 30 Ֆերպ.
4 —	10 40	4 30 Պեշիք.	10 40
4 40	11 10 Ֆերպ.	5 15 Վ. ոսփ.	11 20 Ֆերպ.
5 20 Պեշիք	11 10	5 25	11 20
5 30 Ֆերպօթ	11 40	6 15 Ֆերպօթ	11 40
6 —	12 5	6 15 Պեշիք.	12 5

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

- 4 — Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
- 5 15 » » (բացի ուրբթէ կիր. ժ. 5 — —)
- 10 40 » » (բաց. ուր. և կիր. օրերէ)
- 11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
- 3 30 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց է կիրակիէ)
- 4 45 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (Բացի ուրբթէ կիր. օրերը ժ. 4 30ին)
- 10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]
- 11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (Կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30 ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՂԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

- 3 35 Իւսկիւտարէն Գաղաթաշ Սիրքէճի
- 5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
- 10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
- 11 10 » Գաղաթաշ (Եէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
- 4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
- 6 15 Սիրքէճիէն Գաղաթաշ Իւսկիւտար
- 10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
- 11 20 Գաղաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը մրրկալից եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 6